DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ben edebiyattan ibaretim

KAFKAOKUR

SAYI 65 · YIL 8 · NİSAN 2022 · 18 TL · KKTC: 20 TL

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

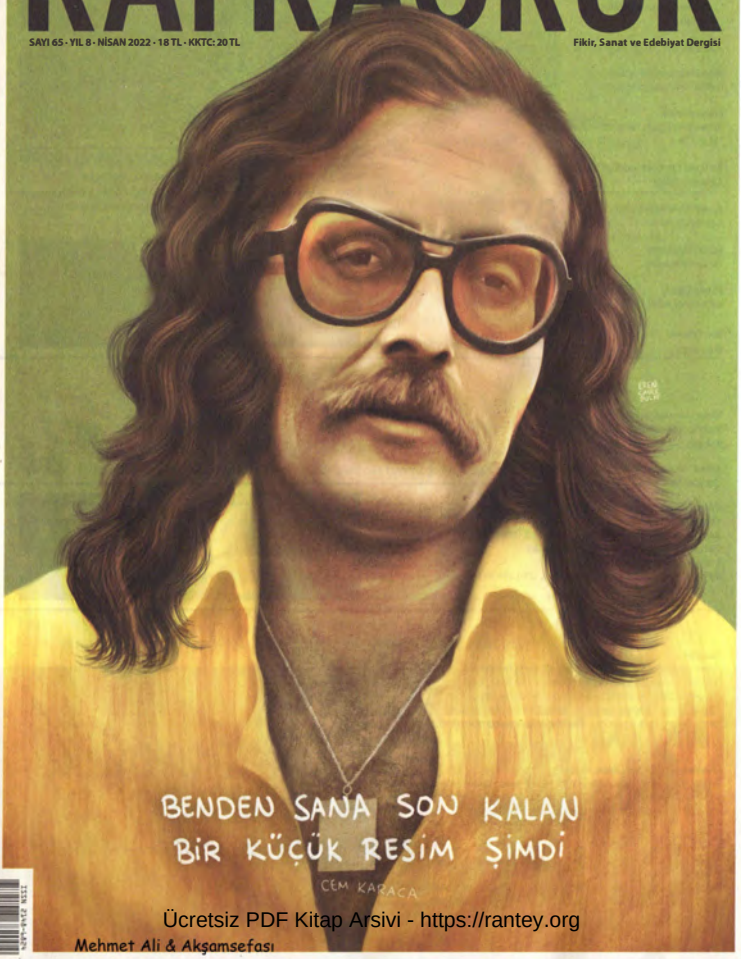

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

KAFKAOKUR

KAFKAOKUR
Fikir, Sanatve Edebiyat Dergisi
"... ben edebiyattan ibaretim."
FranzKafka

Aylık Edebiyat Dergisi | Sayı 65 - 18 TL | KKTC: 20 TL

instagram.com/kafkaokur
twitter.com/kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi
Akademiler Eğitim, Denetim ve Danışmanlık
Tic.Ltd. Şti.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editör
Alparslan Demir

Genel Yayın Yönetmeni
Gökhan Demir

Sanat Yönetmeni
Yunus Emre Aytaç

Kapak Çizeri
Eren Caner Polat

Son Okuma
Buse Arslan

Web: www.kafkaokur.com
İletişim: editor@kafkaokur.com
Reklam: reklam@kafkaokur.com

Adres: Altunizade Mah. Palandöken Sok. No: 19/1
Üsküdar / İstanbul

ISSN: 2148-6824
Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş. (216) 354 30 00
Güzeltepe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.
B Blok No 29/1/1 Eyüpsultan/ İstanbul
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş. (216) 354 39 09

Yazarlar
Okan Çil · Soner Sert · Bahri Butimar · Çiğdem Demirhan
Zeynep Kahraman Füzün · Cihat Duman · Eda İşler · Lera
Alparslan Demir · Şehnaz Erkan · Asuman Toprak Deniz
Nilgün Taylan · Şeyma Sarıkaya · Hakan Bıçakcı · Mahir Şanlı
Sema Özkan · Halil Yörükoğlu · Bilal Tayfur · Aysu Altaş · Cem Tunçer

İllüstrasyon, Fotoğraf, Kolaj, Poster
Eren Caner Polat · Cansu Akın · Yunus Emre Aytaç · Merve Yiğit
Nilay Adlım · Oya Başkaya · Serkan Yolcu · Mücahit Aydoğdu
Timuçin Keleş · Ece Haskan · Selen Çelik · İhsan Canıtez

© Her hakkı saklıdır.
Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar da dâhil olmak üzere yazılı izin olmaksızın kullanılamaz.

16
Kumru
Çiğdem Demirhan
Salondaki ikili koltuğun sağ tarafında, ayaklarını altında toplamış, büzüşmüş oturuyor. Uzaktan gören...

20
Savaş
Lera
Sıradan bir Harkiv sakiniyim, 22 yaşına basalı çok olmadı. Çocukluğumdan beri bu Ukrayna şehrinde yaşıyor...

KAFKAOKUR
KAFKAOKUR'un tüm sayılarını
shopier.com/kafkaokur
adresinden edinebilirsiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

24 **Göğüs Boşluğunda Zikzaklar**

Asuman Toprak Deniz

O kızın ahı döndü dolaştı buldu onu, dedi babaannem. O kızın ahı... Bu cümle kaç gündür yankılanıyordu...

Ölüler Şiir Sever

Şeyma Sarıkaya

28 Bordo ruj. Kim bu aynadaki donuk yüz ifadeli kadın? O bülbül neşesini...

34 **Türklerin Kötü Tanrısı: Erlik Han** Mahir Şanlı

Köşemizde mitoloji anlatırken kendimize ait olanı ihmal etmemiz düşünülemezdi elbette. Peş peşe...

38 **Kötü Çocuk** Sema Özkan

Köksüzlük, insanı hayatı boyunca oradan oraya savuran, ona hep bir şeyler aratan, hatırlanan ve unutulan...

44 **Deniz Kabuğunun Şarkısı** Aysu Altaş

Karada yüzlerce insan, yüzlerce şey anlatır. Ben burada, gözlerimi sonsuz deniz maviliğinin rastgele bir...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

Cansu Akın

Okan Çil

BENİ SİZ DELİRTTİNİZ

"Bizim evin alt katında yaşlı bir Ermeni kadın otururdu. Do Mi Yaya ismini taktığım bu yaşlı kadın her Allah'ın günü piyano çalardı... İşte kulağıma ilk giren müzik sesi, Do Mi Teyze'nin piyanosundan çıkan melodiler oldu. Müziği gönülden sevdim..."

Cumhuriyet'in ilk yılları herkes için sıkıntı doluydu; yıkım ve yoksulluk içindeki Türkiye ayağa kalkmaya çalışırken bir sürü acıyı da peşinden sürüklüyordu. Bu acıdan payını alanlardan biri de Karaca ailesiydi. Mehmet İbrahim Karaca ve sonradan adını Toto Karaca olarak değiştirecek olan İrma Felekyan tiyatro sahneleriyle film setleri arasında mekik dokuyor, çeşitli turnelerle Anadolu'yu baştan başa dolanıyordu.

Karaca ailesi İran vatandaşıydı; Mehmet İbrahim Bey Azeri, Toto Hanım ise Ermeni'ydi. Çağdaşlarına nazaran eğitimli ve açık fikirli bu iki insan birbirlerini severek 1939'da evlenmişlerdi. İki kuşaktır İstanbul'da yaşadıkları için de nikâhları İran konsolosluğunda gerçekleşmişti.

Sahne, Karaca ailesi için ikinci ev gibi bir şeydi; öyle ki sadece kendileri değil, ebeveynleri, hatta yakın akrabaları bile bir yerden bir şekilde sahne tozu yutmuş kimselerdi. Mesela Toto Hanım'ın akrabalarından Roza Felakyan, Dârülbedâyi'nin açılış oyununda Muhsin Ertuğrul'la beraber sahneyi paylaşanlardan biriydi.

Toto Hanım da akrabalarına taş çıkaran bir tiyatro emekçisiydi. Ağırlıklı olarak cadaloz kaynana rollerine hayat verse de, sadece oyunculukla yetinmezdi; rejide, dekorda, kostümde, metin yazımında da çeşitli görevler almaktan geri durmazdı. Hatta Karaca'ya altı aylık hamile olduğu günlerde bile sahneye çıktı. Mehmet İbrahim Bey ise daha mahalli karakterleri oynuyordu.

II. Dünya Savaşı'nın son aylarıydı; Türkiye savaşa dâhil olmadığı hâlde yoksullukla cebelleşiyor, ekmek bile karneyle çıkıyordu. Muhtar Cem Karaca işte bu şartlarda dünyaya geldi. Tarih 5 Nisan 1945'ti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yaşıtlarına göre en büyük şansı ailesinin sanatla olan münasebetiydi. Henüz anne karnında, altı aylıkken sahneye çıkan Karaca, bunu bir emir kabul etmiş gibi, dünyaya geldikten sonra da yavaş yavaş sahneye doğru ilerlemeye başladı.

"Küçüktüm, daha okula bile gitmiyordum. Bizim evin alt katında yaşlı bir Ermeni kadın otururdu. Do Mi Yaya (Yaya Ermenice teyze demektir.) ismini taktığım bu yaşlı kadın her Allah'ın günü piyano çalardı... İşte kulağıma ilk giren müzik sesi, Do Mi Teyze'nin piyanosundan çıkan melodiler oldu. Müziği gönülden sevdim..."

İş bununla da kalmadı tabii. Karaca'nın kulağına giren notalar her geçen gün artmaya, şekillenmeye devam etti. O yıllar operetler oldukça popülerdi. Karaca da anne babasının peşinde, tiyatro sahnelerinde, kulislerde gezip dururken müzikle daha içli dışlı olmaya başladı. Öğrencilik yıllarındaysa çocuk koroları, müsamereler, törenler çıkageldi. Karaca ister şiir okumak ister şarkı söylemek için olsun, hemen her etkinlikte kendini sahnede buluyordu. Bir de bunlara, Muhsin Ertuğrul'un öğrencisi olan akrabası Roza Felakyan'ın verdiği nota dersleri eklenince, Karaca çocuk denecek yaşta müthiş bir eğitimden geçiverdi.

DOĞARKEN AĞLADI İNSAN / BU SON OLSUN BU SON

O yıllarda Bakırköy'de oturuyorlardı. Karaca günün birinde evi kurcalarken anne babasının evlilik cüzdanını buldu, ancak cüzdanın üzerinde evlilik tarihi olarak 1952 yazıyordu. Karaca müthiş bir şaşkınlık yaşadı tabii. Kendisi 1945'te doğduğu hâlde, bunlar nasıl 1952'de evlenir, yoksa ben evlatlık mıyım, evlilik dışı mı doğdum diye üzülmeye başladı. İşin aslıysa sonra kahkahalarla ortaya çıktı. Mehmet İbrahim Bey ve Toto Hanım Türk vatandaşlığına geçince nikâhlarını da tazelemişlerdi, bu onun tarihiydi.

Bugün sen çok gençsin, yavrum
Hayat ümit,
neşe dolu
Mutlu günler
vadediyor
Sana yıllar
ömür boyu

Karaca öz evlat olmanın rahatlığıyla eğitimine devam ederken, birileri ülke halkının bir kısmına üvey evlat muamelesi yapmaya kalktı. Varlık Vergisi'yle başlayan ayrıştırma süreci, 6-7 Eylül (1955) olaylarıyla arşa çıktı. Mustafa Kemal'in Selanik'teki evinin bombalandığı iddiasıyla horlatılan nefret söylemleri Rumların, Ermenilerin, Yahudilerin ev ve dükkânlarının tahrip edilmesine, bir grup insanın öldürülmesine ve türlü soygun ve talanın yaşanmasına sebep oldu.

Bakırköy'de Karaca ailesinin yaşadığı sokakta da Rumlar, Ermeniler vardı. Toto Karaca'nın aslen İrma Felekyan olması, Karaca ailesini de ister istemez tehlikeye sokuyordu, ancak Bakırköy bu olaylardan çok etkilenmedi. Bunda, alt sokak komşuları olan kadirşinas bir albayın da payı vardı. Albay, emir erini de yanına alarak, olaylar bitene kadar bu sokakta tabiri caizse nöbet tutmuştu.

Ateş düştüğü yeri yakıp zaman akmaya devam ederken yaralar da birer birer sarılıyordu. Karaca okuluna ve müzik eğitimine devam ediyordu, ama ya doktor olmak istiyordu ya da mühendis. Babasına kalırsa mutlak suretle hariciyeci çıkmalıydı.

O vakte kadar sadece hoşlandığı için şarkı söyleyen Karaca'nın aşkla tanışması da müzikle kurduğu bağın kuvvetlenmesine yol açtı. On dört on beş yaşlarındaydı, ailesiyle beraber İzmir'e, dostlarının yazlığına tatile gitmişlerdi. Ev sahiplerinin kızıyla aynı yaşta olan Karaca, görür görmez ona âşık oldu, hem de ne aşk. O günlerin meşhur aşk şarkısı *Johnny Quitar* dilinden düşmüyordu. Kız da onu hayran hayran dinliyordu, ama ilişkileri bir sonuca ulaşamadı; yaz bitti, aşk bitti.

Bir de buna Karaca'nın içine kapanık, toplumla uyum problemi yaşayan bir genç olması eklenince, müzik daha da anlamlı bir hâle bürünüyordu. Tabii o yıllarda Karaca'yı ailesi, yakın arkadaşları haricinde pek öyle kimse dinlememişti. Domino taşına yapılan ilk vuruş Bakırköy Kulübü'nde gerçekleşti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Komşularımızdan biri bir gün, Bakırköy Kulübü'nde bir konser vermemi teklif etti. Ben, 'Evet,' dedim, ama babam 'Olmaz'ı yapıştırdı... Bugün bile şarkıcı olmamı hazmedemez ya, neyse... Babamı anneme bir olup ikna ettik, sahneye çıktık... Parça 'It's Now or Never.' Dünya müziklerinin dışında garip oğlu garip bir sesle girdim parçaya. Vücudumdaki tüm iç organlarım kendi aralarında bir savaşa tutulmuşlardı sanki öğürtü ile böğürtü arası başladığım şarkıyı, din gayreti, Hakk gayretiyle toparladım. Alkışlanıyordum... Çıkış, o çıkış işte..."

Okul arkadaşlarıyla Dinamitler adlı ilk grubunu da bu olaydan sonra kurdu. Yıl 1963'tü. Sonra Jaguarlar grubu geldi. Grup adı değişse de müzik değişmiyordu; Karaca Rock'n Roll söylüyor, Elvis Presley'i, Bil Haley'i kendine örnek alıyordu.

Zaten o zaman kurulan grupların hemen hepsi böyleydi. Bir ortak noktaları daha vardı, o da ellerindeki enstrümanların çok kötü olmasıydı. Şanslı olanlar yurt dışından bin-bir hileyle gitar getiriyordu, ama kalanlar kötü seslerle, üç paraya konsere çıkmaya devam ediyordu.

Babası, Karaca'nın şarkıcı olmasını engellemek için elinden geleni yapıyordu tabii. Hatta oğlunun sahne aldığı bir gün hiç üşenmeden, bir grup adama, sadece Karaca'yı yuhalayıp onun hevesini kırmaları için para bile verdi. Annesiyse onun aksine Karaca'yı her fırsatta destekliyordu ve sonunda kazanan onlar oldu.

Devlet baba borç içinde sabret diyorlar Sen de bakkala kasaba borç et diyorlar Ben onurlu insanım boyun eğemem Alacaklı ver deyince ödün veremem

YOKSULLUK KADER OLAMAZ

Karaca okuldan mezun olunca gençlik aşkı Semra Özgür'le evlendi. Gerçi Semra Hanım'ı annesiyle tanıştırmak için oyuna götürünce işler biraz karışmıştı, ama sonradan iş tatlıya bağlandı: Toto Hanım'ı ilk kez cadaloz kaynanayı oynarken gören Semra Hanım gayriihtiyari biraz ürkmüş ve gerçek hayatta böyle değildir umarım diye düşünmüştü.

Karaca'nın askerlik günleri de hemen ardından geldi. Yeni evliydi, sahneleri, Rock'n Roll'u, İstanbul'u bırakıp gitmek istemiyordu, ama orada hayatının değişeceğini nereden tahmin edebilirdi ki?

"65 senesinde askere gittiğimde üç günlük evliydim. Yaman özlüyorum İstanbul'u. İstanbul nere, Antakya nere. Alayın arkasında bir dağ var, yedi renk üstüne hareli bir dağ. Ona bakıp düşünüyorum bir yandan. Karımı özlüyorum, evimi özlüyorum, İstanbul'u özlüyorum... Ama askerim, çekip gidemezsin. Derken bir baktım bir saz sesi geliyor uzaktan. İrkildim bir anda. N'oluyor ya, dedim. İçimdeki özleme âdeta sesleniyor. O anda hissettiğim bütün o hasretlere sesleniyor. Bir düşündüm o an; beynimde iki bin volt gücünde bir ampul yandı. Hiçbir Frank Sinatra şarkısı, hiçbir Elvis Presley şarkısı, hiçbir Amerikan baladı, hiçbir Fransız şansonu bana o andaki hissiyatımı saz kadar anlatamazdı."

Karaca bu andan sonra müzik üzerine yeniden düşünmeye başladı. İhtiyacı olan şey yanı başında duruyordu. Bir toplum duygularını en iyi şekilde kendi şiiri ve kendi öyküleriyle anlatabilirdi; dil de bir enstrümandı sonuçta.

Askerden sonra kolları yeniden sıvayan Karaca, Apaşlar grubuyla çalışmaya başladı. İlk şarkıları Erzurumlu Emrah'ın *Sabahtan Geldim* (*Yok Yok*) şiirinden bestelenmişti. Doğu'nun dizesi Batı'nın çalgısıyla buluşmuş ve ortaya enfes bir parça çıkmıştı.

Karaca ve Apaşlar, 1967'de bu şarkıyla Altın Mikrofon yarışmasına katıldılar. Yarışmada ikinci oldular, ama öyle dikkat çektiler ki çıkardıkları 45'lik hepsinden fazla sattı. Hiç hız kesmediler. Anadolu turnesiyle başlayan konser programı Almanya'ya kadar ilerledi. Ne var ki burada hiç tahmin etmedikleri bir olayla karşılaştılar. Organizatörleri bütün hasılatı alıp ortadan habersizce kayboldu. Karaca ve arkadaşları beş parasız şekilde, yabancı bir ülkede kalakaldılar ve utançlarından mıdır bilinmez, kimseye haber vermeden kendi imkânlarıyla yola devam ettiler.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Karaca'nın ikinci hit parçası kabul edilen *Resimdeki Gözyaşları* da bu sıralarda ortaya çıktı. Şarkı Türkiye'yi yerinden salladı. Artık satışları da konserleri de binlerle ifade ediliyordu.

Her şey sistemli şekilde ilerlerken Karaca'nın yolu Apaşlar'la ayrıldı. Bunun en büyük sebebi grup içi anlaşmazlıklardı, ancak Karaca'nın dönemin siyasi ikliminden etkilenerek daha politik bir tavır takınması da önemli bir etkendi.

68 hareketi sadece Türkiye'de değil, tüm dünyada fırtına estiriyordu. Üniversiteliler, işçiler eşitlik-özgürlük sloganlarıyla ortalığı inletirlerken dönemin edebiyatı, müziği de bu harekete omuz veriyordu.

Karaca'nın 1970'te Kardaşlar grubuyla yoluna devam ettiği günlerde *Dadaloğlu* adlı bir hit şarkısı daha ortaya çıktı. *Dadaloğlu* en az diğerleri kadar sansasyonel olmasının yanında net bir politik duruş da sergiliyordu. Böylece Karaca sosyalizmden taraf çıkmaya, emekçilerden yana bir tavır geliştirmeye başladı ve bunu şarkılarıyla perçinledi.

Popülerliği her şarkısıyla birlikte artan Karaca, ilerleyen yıllarda Hey dergisi tarafından "Yılın En İyi Erkek Şarkıcısı" seçildi ve dergi turnesine katıldı. Bu süre zarfında Kardaşlar'la da yollarını ayırdı ve yeni adresi Moğollar oldu. Dahası kendiliğinden bir değiş tokuş gerçekleşti. Moğollar'ın solisti Ersen Dinleten (Ersen ve Dadaşlar'ın Ersen'i) Kardaşlar'a, Kardaşlar'ın solisti Karaca da Moğollar'a geçti.

Karaca ile Moğollar'ın ortaklığından da bir sürü hit parça çıktı, ama içlerinden en popüleri *Namus Belası* adlı şarkı oldu. Bu ortaklığın sona ermesiyse Cahit Berkay'ın müzik çalışmalarına Fransa'da devam etmek istemesi sonucunda gerçekleşti.

Bir gün belki hayattan
Geçmişteki günlerden
Bir teselli ararsın
Bak o zaman resmime

Yeni gruplar, yeni hitler birbirini izledi sonra. Dervişan'la *Tamirci Çırağı*, Edirdağan'la *Safinaz* ortaya çıktı. Başta Nâzım Hikmet ve Ahmet Arif olmak üzere, pek çok şairin şiirini de besteledi; *Ceviz Ağacı, Çok Yorgunum, Herkes Gibisin, Ay Karanlık...*

Karaca'nın ünü sadece Türkiye'de değil, yurt dışına da yayılmıştı. Her fırsatını bulduğunda yurt dışına çıkıyor, başta Londra ve Almanya olmak üzere bir sürü yerde konser veriyordu. Hatta bir Londra konseri sırasında BBC'ye verdiği röportajda, organizatörle bir anlaşmazlık yaşadığından bahsetmişti. Organizatör konserin bilet fiyatını 10 pound olarak belirleyince Karaca bu yüksek fiyata karşı çıkmış ve şöyle demişti: ***"Ben şarkılarımı öğrenciye, işçiye, yoksul ve emekçi kesime söyleyen bir sarkıcıyım, 10 pound verip benim konserime gelecek adama söyleyecek şarkım yok zaten."***

Yurt içinde de buna benzer çeşitli sorunlar yaşadı elbet, ama gazino meselesi daha büyük bir problemdi. Dönemin eğlence kültüründe turnelerin ardından en önemli payı gazinolar oluşturuyordu. Hemen her şarkıcı, hatta Yeşilçam'da ıskartaya çıkarılan aktrisler, aktörler için bile gazinolar çok önemliydi. Ne var ki Karaca'nın duruşu ve şarkıları ile gazino kültürü arasında bir uyuşmazlık söz konusuydu. Sorun sadece bu da değildi, Karaca sahnede sadece şarkı söylemez, orayı bir performans alanı hâline getirirdi. Ailesinden aldığı tiyatro eğitimini sonuna kadar kullanırdı yani. *Tamirci Çırağı*'nı söyleyeceği zaman işçi tulumuyla, üstü başı kir pas içinde çıkardı; *Dadaloğlu* için bıçkın bir eşkıya gibi giyinirdi. Bu da toplumun görece elit kesimi için tuhaf karşılanıyordu. Hatta *Tamirci Çırağı*'nı bu kılıkta söylediği bir akşam işten kovuldu. Karaca da bunu başarısına yorup olayı ve gazinoyu yaptığı bir basın açıklamasıyla teşhir etti.

Benzeri bir başka olaysa *Acı Doktor* adlı şarkısını söylediği zaman gerçekleşti. Garibanbir köylü gibi yırtık pırtık kıyafetlerle çıktı sahneye ve gerisi hiç beklendiği gibi değildi:

"Eskiden lalezar diye bir gazino vardı. Ben de o zaman Acı Doktor Bak Bebeğe diye bir şarkı söylüyorum. Köylü kılığı içerisinde. Mahsuni'nin bir türküsü. Şarkıda da adam, param yok ceketimi al diyor. Ben de şarkıyı söylerken içeriğe uygun diye ceketi atıyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Özür dilemesini gerektirecek hiçbir suç işlememişti ki. Yaşadığı acılara karşılık bilakis devletin ondan özür dilemesi gerektiğini düşünüyordu. Bu konuda alnı ak, gönlü rahattı."

Tabii köylü olduğum içim gözlükleri de çıkarmışım, içeride kim var kim yok görmüyorum. 7,5 derece miyobum. Attım ceketi, bitirdik, içeri girdik. Sonra komi geldi, patron seni çağırıyor diye. Biz gittik patronun yanına. Övgü bekliyoruz tabii. Ne yaptın sen ya, dedi. Ceketi kime attığını biliyor musun? Sağlık bakanının masasına attın dedi."

YOLUMUZ GURBETE DÜŞTÜ / HAZİN HAZİN AĞLAR GÖNÜL

Verdiği bir röportajda amacının, ***"Orta Çağ karanlığında kalmış Türk müziğini, kaynaksızlıktan Doğu'ya el uzatan Anglosakson, Fransız ve Amerikan müziklerinin yanı sıra, 'İşte ben de buradayım,' dedirtecek ve saygı ile dinlenecek bir hâle getirmek,"*** olduğunu söyleyen Karaca, dünyanın daha adil bir yer hâline gelmesine müziğiyle katkı sunmaya çalışıyordu, ama aldığı ölüm tehditleri, konserlerine yapılan saldırılar bitmek bilmiyordu. Hatta Trabzon'da konser verdiği kapalı bir salona, ikişer dakika aralıklarla patlaması için yerleştirilen bombaların infilak etmesi sonucunda panikle kaçan binlerce insan birbirini ezmiş, çok sayıda insan yaralanmıştı.

Karaca, bu ve benzeri olayların artması sebebiyle özgürce şarkı yapıp konser veremez hâle geldi. Ne yapacağını düşünüyor, ama kayda değer bir çıkış bulamıyordu. 1979'da bir turne vesilesiyle yurt dışına çıktığında ülke kaynayan kazandan farksızdı. 1980 başında yurda döndü. Kısa bir süre daha kalıp yeniden Almanya'ya gitti sonra. 12 Eylül de işte bu sırada geldi.

Ülke koca bir cezaevine dönüştürülüp insanlar işkencelerde, idam sehpalarında öldürülürken basında tuhaf bir haber çıktı. Almanya 1 Mayıs'ında, kalabalık içinde Karaca ve Seda Bağcan'ın bir fotoğrafı çekilmişti. Karaca'nın komünist bir ordu kurup, bu orduyla beraber Türkiye gelerek darbecilerin iktidarına son vereceği ve Türkiye'yi sosyalist bir devlet hâline getireceği iddia ediliyordu. Hâlbuki Karaca'nın bu eylemde yaptığı tek şey megafonla, "Yaşasın Uluslararası Dayanışma!" diye slogan atmaktı.

Yaklaşık iki yıl evvelki 1 Mayıs fotoğrafını yeniymiş gibi haber yapan gazetenin trajikomik iftirası yetmiyormuş gibi, devlet de bu iftiradan hareketle Karaca'ya yurda dön çağrısı yaptı. Karaca bu duruma şaşırmakla itiraz etmek arasında çırpınırken gerek Türk konsolosluğuna gerekse de Türkiye'deki ilgili makamlara bir sürü itiraz dilekçesi yazdı. Sonra avukatı aracılığıyla birkaç girişimde daha bulundu, ama hepsi sonuçsuzdu.

Aynı fotoğraf karesinde olan ve o sıralarda Türkiye'de bulunan Selda Bağcan iddialar üzerine karakola gitti ve yaklaşık bir, bir buçuk aylık bir gözaltı süresinin ardından serbest kaldı, ama Karaca "yargılanmaya" devam ediyordu. Avukatı meselenin hukukla bir ilgisi olmadığını anladı tabii. Karaca'ya en az iki üç yıl hapiste yatabileceğini söyledi. Maruz kalacağı kötü muameleyse cabasıydı.

Aslında bütün bunları nedeni açıktı: Karaca solun popüler simgelerinden biriydi ve tıpkı Tarık Akan gibi yakalanıp hapsedilmek isteniyordu. Bütün bunlar üst üste binince Karaca dönmemeye karar verdi. Kısa süre sonra da vatandaşlıktan çıkarılınca sürgün hayatı resmiyet kazandı.

Kendini uzay mekiğinden kopmuş, uzayda bir başına, yalnızlık içinde salınır gibi hissediyordu. Geride İstanbul, geride anası babası, geride eşi, çocukları, arkadaşları vardı. Bir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Cem Karaca, günün birinde suların durulacağına, İstanbul'a ve sevdiklerine yeniden kavuşacağına inanıyordu."

kötü haber daha aldı sonra. Babası Mehmet İbrahim Bey vefat etmişti, ama Karaca babasının cenazesine dahi katılamadı.

Bu süreçte sadece babasını değil, 1976'da doğan oğlu Emrah'ın çocukluğunu, onunla beraber geçireceği zamanı da yitirmişti. Oğluyla, sevdikleriyle ayda bir iki kere ancak haberleşiyordu, bu da tahmin edileceği üzere doğru düzgün bir şeye yaramıyordu.

Karaca sürgün yıllarında müzikle uğraşmaya devam etti; konserler verdi, TV programlarına çıktı, ama gerek ruh hâli gerek maddi imkânları pek iyi değildi, ama yine de yılmadı. Günün birinde suların durulacağına, İstanbul'a ve sevdiklerine yeniden kavuşacağına inanıyordu.

Ona nefes alma imkânı veren olaylardan biri annesi Toto Hanım'ın Almanya ziyaretiydi. Karaca o günlerde tiyatroyla da ilgilendiği için arkadaşlarıyla bir oyun hazırlığı içerisindeydi. Toto Hanım, *Kanaken* (Lehçe "İnsan" demek) adlı bu oyunda rol aldı. Ellinci sanat yılını bundan on yıl önce kutlayıp tiyatroya veda etmiş olsa da oğluyla aynı sahneye çıktı, ama yaşlı ve hasta olduğu için ilk perdenin ardından yığılıverdi. Doktor, ikinci perdeye çıkarsa öleceğini söyledi, ama Toto Hanım bir kadeh şampanya içip kendine geldi ve ikinci perdede kaldığı yerden devam etti. Hocalarından böyle görmüş, böyle öğrenmişti; her ne olursa olsun oyun devam etmeliydi.

Bir yanım dağladılar
ateşle annem
Ne suçum
ne günahım
Yaktılar beni,
yaktılar beni

ELBETTE BİR GÜN GÜLER BİZE DE SENELER

Karaca'nın yurda dönüşü de, en az vatandaşlıktan çıkarılışı kadar olaylıydı. Turgut Özal'la eşi Semra Özal, bir Almanya ziyareti esnasında Karaca'yla bir otel odasında görüştüler ve sorun kısa sürede çözüldü. Görüşmeden sonra gerekli hazırlıkları yapan Karaca yedi yılın ardından, 27 Haziran 1987'de Türkiye'ye döndü. Onu karşılayanlar arasında Zülfü Livaneli, Timur Selçuk, Edip Akbayram gibi isimler de yer alıyordu.

Karaca, ailesi ve sevdikleriyle hasret giderdikten sonra müzik için kolları sıvadı ve *Merhaba Gençler ve Her Zaman Genç Kalanlar, Yiyin Efendiler, Bindik Bir Alamete* gibi albümlerle yine isminden söz ettirmeye başladı.

Bu yıllarda onu üzen şeylerin başında biricik annesi ve destekçisi Toto Hanım'ın vefatı ve kendisine yapıştırılan "dönek" yaftası geliyordu. Karaca eskisi gibi ateşli şarkılar yapmıyordu, ama güzel dünya düşlerine hâlâ inanıyordu. Özal'la görüşmesinde, isnat edildiği üzere ne bir el öpme ne de bir özür dileme söz konusuydu. Özür dilemesini gerektirecek hiçbir suç işlememişti ki. Yaşadığı acılara karşılık bilakis devletin ondan özür dilemesi gerektiğini düşünüyordu. Bu konuda alnı ak, gönlü rahattı.

"Pir Sultan Abdal, Karacaoğlan, Dadaloğlu, Emrah gibi onlarca ozanımız türküleri söylene söylene kendi varlıklarını devam ettirmişler. Bir gün benim türküm söylenmezse, şarkım söylenmezse işte o zaman eyvallah!"

Cem Karaca 8 Şubat 2004'te solunum yetmezliğine bağlı nedenlerle hayata gözlerini yumduğunda 58 yaşındaydı. Ardında bıraktığı onlarca şarkıda hemen herkes kendinden bir şey buldu; sevindi, üzüldü, yumruğunu sıkıp isyan etti...

Ülkeye damgasını vuran, şarkıları ilelebet söylenecek büyük usta Cem Karaca işte böyle yaşadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

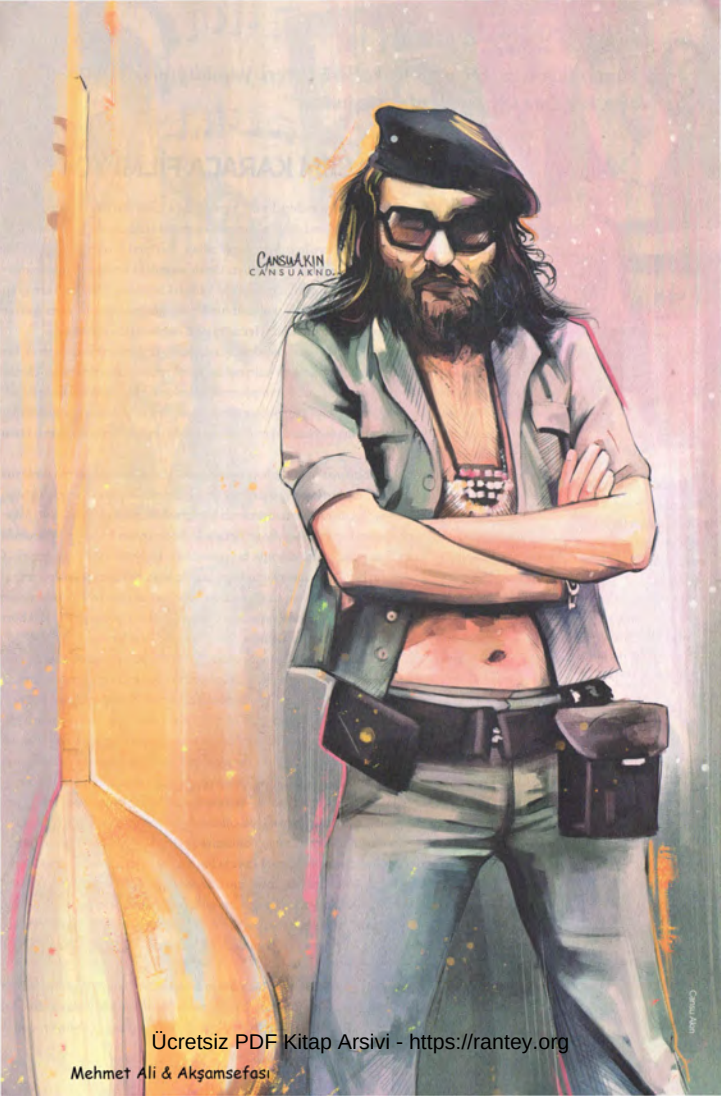

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Tüm zamanların en iyi yerli vokalleri listesi yapıldığında Cem Karaca, her daim kendine üst sıralarda yer bulur."

Soner Sert

NEDEN BİR CEM KARACA FİLMİ YOK?

Tüm zamanların en iyi yerli vokalleri listesi yapıldığında Cem Karaca, her daim kendine üst sıralarda yer bulur. O güçlü sesi, özgün yorumu ve temsil ettiği, hatta öncüsü olduğu geleneğin en gözde figürü olarak zirvede kalıcı bir yer edinir. Kariyeri boyunca aldığı "Yılın En İyi Ses Sanatçısı" ödülleri de bu bilgiyi doğrular. Onun sesindeki bu büyü, müzik anlayışının ve çalışma biçiminin etkisiyle şekil alır. Öyle ki kariyeri boyunca, pek çok kere grup kurar. Müziğin, resim ve heykelden ziyade, kolektif bir sanat olduğunu küçük yaşta kavrar ve defalarca grup kurma girişiminde bulunur. Her seferinde dağılacağını bile bile…

Karaca'nın bu çabası, onu diğer vokallerden ayırır. Zira yalnızca sesi önceleyerek bir üretim yapmak yerine, bağlı olduğu grubun çalışmalarını -ve adını- öne çıkarmaya çalışır. Bu varoluş ve biçimleniş, Karaca'nın inandığı toplumsal değerlerin kökeninden hareketle şekillenir. Her daim yeniliği arayan, kişiliğini ve sanatını güncellemeye gayret eden Karaca bu tavrından dolayı, maceralı bir hayat yaşar. Tam da bu noktada, yazıya başlığını veren konu tartışmaya açılır.

Müslüm Gürses'le başlayan Ahmet Kaya, Dilber Ay ve Bergen'le devam eden bu furya, kökeninde ticari beklenti yatsa da yaşamını erken yitirmiş bu sanatçıları, amiyane tabirle söylersek Z Kuşağı'na tanıtmayı amaçlıyor.

Son on yılda Türkiye Sineması'nda bir furya peyda oldu. Sanatıyla kemik bir dinleyici kitlesine kavuşmuş, hızlı ve sert bir yaşam süren, başarısızlıkla hayran sayısını sürekli arttıran ve günümüzde de müziğine ilgi duyulan bazı isimlerin biyografileri sinemaya aktarıldı. Müslüm Gürses'le başlayan Ahmet Kaya, Dilber Ay ve Bergen'le devam eden bu furya, kökeninde ticari beklenti yatsa da yaşamını erken yitirmiş bu sanatçıları, amiyane tabirle söylersek Z Kuşağı'na tanıtmayı amaçlıyor. Çoğu zaman merhum sanatçıların varisleriyle süren anlaşmazlıkların kökeninde biraz da bu var. İşin ticari yanı bir yana, sanatçının yeni kuşağa doğru tanıtılması umuluyor. Ahmet Kaya filminde yaşananlar bunun en bariz göstergesi… Hâl böyle olunca bir sanatçının ya da popüler bir figürün filmini yapmak zorlaşıyor.

Bütün bunların ışığında düşünüldüğünde neden bir Cem Karaca filmi yapılmadığı merak konusu… Zira Karaca, bir insanın yaşayabileceği maksimum hadiseyi kısacık ömrüne sığdırmış durumda. Evvela gerek kişisel gerekse de sanatsal olarak sürekli araması, yenilenmesi ve bu bağlamda üretim yapması, onun güçlü bir karakter olduğunu gösteriyor. Sinema için düşünüldüğünde, bir istenç gücü olduğu, hedeflediği yere ulaşmaya çabalayan bir karakter prototipi çizdiği aşikâr. Pasif değil ve dışsal faktörlere göre şekil almıyor. Seyirci, Karaca'nın karakteriyle rahatlıkla özdeşlik kurabilir. Belirleyici olduğu için…

Diğer yandan bakıldığında, Karaca'nın 80 darbesi öncesi aldığı konum, politik düşünceleri bağlamında müzikal bir üretim yapması, bu çabasından dolayı içinde olduğu gruplarla tartışma yaşaması, konserlerinin birer mitinge dönüşmesi, evlilikleri ve boşanmaları, başarılarından dolayı aldığı ödüller düşünüldüğünde devasa bir olay örgüsü yaşandığı gözlemleniyor. Aynı dönemlerde bir sinema filminde rol alması, annesinden dolayı tiyatroyla kurduğu ilişki onun bir başka yönünü de ortaya koyuyor. Karaca, sanatın değiştirici gücüne koşulsuz bir şekilde inanıyor. Sinemada, sahnede, müzikte her daim arıyor. Hem halk müziğiyle, bağlamayla, şiirle, Dadaloğlu'yla ilişki kuruyor, hem de Rock and Roll'la… Böylesi bir yelpazede üretim yapıyor.

80 sonrası Karaca'nın yaşamında yeni bir dönem başlıyor. Almanya'ya yerleşmek zorunda kalıyor ve kısa süre sonra bir insanın başına gelebilecek en kötü olaylardan biri yaşanıyor. Vatandaşlıktan atılıyor. Böylesi bir ruh haliyle üretim yapmaya çabalıyor, çok da

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

"Cem Karaca'nın yaşam öyküsü, klasik bir biyografi de değil. Onun yaşamı, koca bir ülkenin tarihi aynı zamanda."

memnun olmadan... Akabinde yeni dönemin gözde siyasetçileriyle ilişki kuruyor ve Türkiye'ye geri dönüyor. Bu kez başka bir Cem Karaca insanların karşısına çıkıyor. İlk olarak, 80 darbesi öncesi seslendiği politik gruplar tarafından dışlanıyor. Hem yeni dönemin siyasetçileriyle ilişki kurduğu için, hem de müziğindeki içeriği değiştirdiği için... Ana akım müziğe de ana akım sanatçı tavrına da daha yakın duruyor. TV'de program yapıyor, çok izlenen filmlerde şarkıları kullanılıyor. Onlara klip çekiyor. Yine grup kurma denemelerinde bulunuyor, yine evlenip boşanıyor. Yakın sayılabilecek bir dönemde hayatını kaybettiği, henüz hafızalardan -yeni kuşak için- silinmediği de düşünüldüğü neden bir Cem Karaca filmi yapılmıyor peki?

Hâlbuki Karaca'nın yaşamı buna çok müsait... Bir kere 60'lı yıllarda hem dünyada hem de Türkiye'de değişim rüzgârlarının estiği, yeni bir özgürlük biçimi arzulayan bir gençliğin olduğu dönemde üretim yapmaya başlıyor. Robert Kolej'de okumuş, müzikle uğraşan, İngilizceye hâkim bir genç. Bu varoluş, onu Rock and Roll'a götürüyor. Akabinde askere gidiyor ve bambaşka insanlarla, varlığından haberdar olmadığı gençlerle tanışıyor. Halk müziğini, Mahzuni Şerif'i, bağlamayı keşfediyor. Değişim böyle başlıyor. Bir film olarak düşünüldüğünde, çok iyi bir kırılma noktası (giriş) olabilir.

Cem Karaca ilk olarak, 80 darbesi öncesi seslendiği politik gruplar tarafından dışlanıyor. Hem yeni dönemin siyasetçileriyle ilişki kurduğu için, hem de müziğindeki içeriği değiştirdiği için...

Akabinde politik görüşü ve müzikal anlayışı değişiyor. Başka türlü bir gerçeklik olduğunu kavrıyor. Müziğini dar bir kalıptan çıkarıyor. Geniş yığınların hizmetine sunuyor. Hem politik olarak hem müzikal olarak... Çok seviliyor, övülüyor, bazen de yadırganıyor. Müzik gruplarında kavgalar, gürültüler, anlaşmazlıklar eksik olmuyor. Tıpkı evlilikleri gibi... Yıkılmamaya, ayakta kalmaya çalışıyor. Aramaya, kitlelerle doğru iletişim kurmaya, inancını politik bir hakikate dönüştürmeye devam ediyor. Ta ki 80 darbesine kadar... Bu yıkım, onun yaşamını değiştiriyor. Bu paragraf iyi bir gelişme bölümü gibi duruyor.

Sonuç bölümü, 80 darbesinin yarattığı o çıkışsızlık hâliyle başlayabilir. Bir dağılma dönemi... İlişkiler kopmuş, sürgünde geçen bir süreç... Resmî olarak yurttaşlıktan kovulma... Yine arayışlar, yine kavgalar, gürültüler... Almanya'da yaşayan Türkiyelilere bir politik bilinç götürme evresi... Geçim kaygısı, iflaslar, dönme umutları... Çok geçmeden yurda dönüş yolu... Bambaşka bir Cem Karaca ortaya çıkıyor. On sene önce seslendiği kuşak ortada yok artık. Yenilmiş, tükenmiş bir gençlik var. Karaca, bu noktada müzikal değişime gidiyor. Müziğindeki o politik tını kayboluyor. Daha ana akıma kayıyor ve yeni kuşakla ilişki kuruyor. Hem TV'yi kullanıyor hem de sinemayı... Yeri geldiğinde barlarda da konser veriyor. 90'ların sonuyla birlikte yeni kuşak onu bağrına basıyor. Bu sayede eski şarkıları da keşfediliyor. Tartışmalar sürüp gitse de aradığı değeri buluyor. Yaşamını kaybettiğinde, kitlesel bir törenle ebediyete uğurlanıyor.

Karaca'nın yaşamı düşünüldüğünde, bu kısa sinopsis rahatlıkla sinemaya uyarlanabilir. Onun yaşamının dönüm noktaları, kişisel ve toplumsal rolü, yenilgileri ve zaferleri göz önüne serilebilir. Seyirci, rahatlıkla Karaca gibi güçlü bir figürle özdeşlik kurup onun karakterini sahiplenebilir. Kaldı ki Cem Karaca'nın yaşam öyküsü, klasik bir biyografi de değil. Onun yaşamı, koca bir ülkenin tarihi aynı zamanda. 60'ların ve 70'lerin coşkusu, 80'lerin kaybı ve 90'ların arayışları...

Tabii, bir yandan şunun da bir muhasebesini yapmak gerekebilir: Neden bir Cem Karaca filmi yapılsın? Şart değil elbet. Ama yapılırsa ben izlerim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

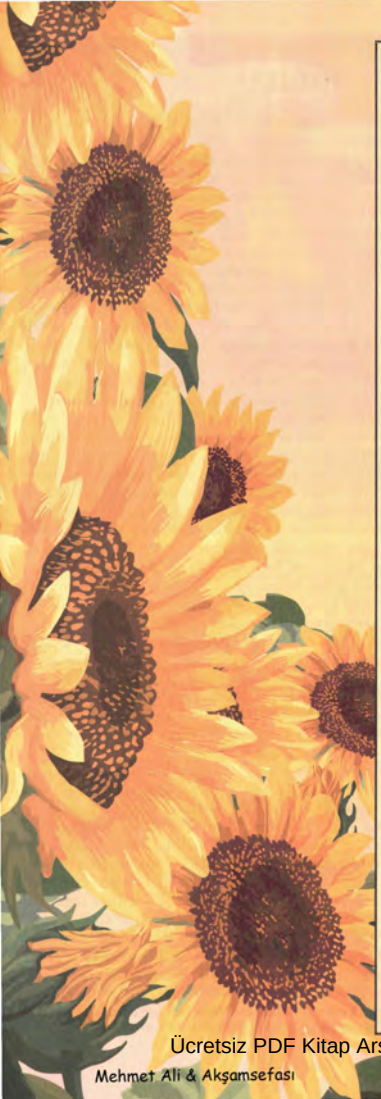

Bahri Butimar, Şiir

NASILSIN SORUSUNUN EZBERİ

Yalancıyız teamül gereği
Bir o kadar samimiyetsiz nasılsınlarda.
Genişleterek yüzümüzün cengaver savunmasını
İşgal topraklarından püskürtülmüşçesine
Daralan yurda çekilir gibi
Bir geri çekiliş mecburiyetine
mahcubiyeti mecburlattığımız için
O namluvar dudağımızla
İyiyizlerin yalanı makul görülür
Ki makuldür
İntihar olmaktan çıktıysa yaşam
Ki çıkmaz
Sokaklardaki barikatlar işgalciler için
Geçilmez bir geri dönüş ibreti oldukça.

Savaşçı kabul edilse de verdiği soluğu geri alabilen,
alamayan kaybetmiş sayılmaz,
Hatta cesur anılır güzellemelerle
Süslenmiş bir yalan hitabının keşkesinde.
Keşke korkmasak bu denli
İyi olmayan yaşamaktan ve
İyi değilim gerçeğini örtmekten
Ama artık daha bir yalancıyız çünkü
Bazıları için her şey mübahla zırhlanırken
Zırh miktarıyla hesaplanabilir mi kötülük sayısı?

Kıtlık hakkı hasatları vurunca
Dikenin acıması akıl çaresizliğine
İşte budur!
Hasetten tükenen insanın hastalığı,
Kendine yaraşır yarayı kabullenmeden
Kendine yaraşır bir ad araması.
Dün olsa cüzzam yoksayıcılığıydı adı,
Şimdi veba bile denilmiyor ekonomik dengelerden
Bir yalan teamülüne bir yalan daha eklenip
Her gün yeni bir ideoloji yaratılıyor
Eskinin tahribatını örtsün diye.

– Nasılsınız gerçekten?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KUMRU

Salondaki ikili koltuğun sağ tarafında, ayaklarını altında toplamış, büzüşmüş oturuyor. Uzaktan gören biri onu iki şeye benzetebilir: Anne karnındaki gözleri kapalı, dünya heveslerinden azade bir cenine ya da dünyada kapladığı alanı küçültmek için kendi içine doğru çekilmiş ve oldukça da üşümüş birine. Saçları vücuduna sonradan eklenmiş gibi eğreti duruyor. Sağdan soldan yüzüne değen telleri parmaklarıyla kulaklarının arkasına itiyor. Koltukla arasına iki tane kuş tüyü kare yastık sıkıştırmış. Kılıfların yavruağzı rengi, bir yavrunun ağzından çok çaydanlığın sıcak sapına değdirdiğinde yanan eline benziyor. Birden, biri seslenmiş gibi kafasını kaldırıp pencereden dışarıya bakıyor. Pencerenin pervazına o an küçük bir kumru gelip konuyor. Göz göze geliyorlar. İkisinin de gözleri baktığı yerlerde güzel ve çirkin şeyler görüyor. Hayat boyu bir yerlerde kalmakla kalkıp gitmek arasında tercihler yapıyorlar. Birisi yuva kuruyor, diğeri böyle şeyleri aklından bile geçirmiyor. Birisi uçmayı öğrenirken korkudan tir tir titriyor, diğeri kapıdan dışarı adımını atmıyor. İkisinin de aklı kendi hayatına yetiyor ama akıllarından geçen hayat da yaşadıkları hayata pek benzemiyor. İkisi de birbirinin gördüğü yerleri, yaşadığı açlığı ve tokluğu, soğukta dışarıda olmakla sıkıntı içinde içeride olmak arasındaki tercihini, birinin yumurtadan çıkarken yaşadığı hislerle diğerinin annesinin karnından çıkarken yaşadığı hislerin benzer olup olmadığını düşünüyor. Kız kendi hayatıyla kuşun hayatının çok da farklı olmadığı sonucuna varıyor. Üstelik kuşun kanatları var; istemediği yerlerde durması gerekmiyor. Açık duran televizyon ekranına şöyle bir baktıktan sonra uçup gidiyor.

Günlerdir aralıksız yağan kar duruyor. Birden güneş çıkıyor. Kaldırımların kenarlarındaki tazecik kar öbekleri eridikçe çamura dönüşüyor. Çirkin bir kahverengi ve ayak izleri birbirine karışıyor. Kız pijamasının üstüne giydiği boğazlı kazağın kolundaki iplikleri koparıp yanındaki zigon sehpanın üzerine koyuyor. Ayağında iki kat çorap var. Kazağın üzerinde pembe bahar çiçekleri. Sanki içinde olduğu anla dalga geçiyor. Derince iç çekiyor. Hoşuna gidiyor içine giden nefesin hissi. Tekrar alıyor. Sonra tekrar. Ve son nefesini vermeyecekmiş gibi tutuyor. Bir an hayat durmuş oluyor. Yalnızca bir an. Nihayetinde nefes dışarıya çıkmanın bir yolunu buluyor ve her şey kaldığı yerden devam ediyor. Odanın içi sıcak da değil soğuk da. Pencerenin önündeki radyatörün derecesini biraz yükseltip, hemen yeniden düşürüyor. Gözünün önünden geçen ay gelen doğalgaz faturası hiç silinmiyor. Isınmış radyatöre ayaklarının tabanlarını yapıştırmak istiyor. Kucağında duran kitabı açıp kaldığı yeri arıyor. Bulamadıkça cümleleri baştan okuyor. Yazar beklemekten bahsediyor: "Neyi artık hiç istemiyorum biliyor musun, diyor. Zamanın geçmesini sabırsızlık içinde ya da korkarak beklemeyi. Zamanı arkamda bırakmayı. Bazen hayatın bir bölümünün arkamızda kalmasını isteriz, bütün ruhumuzla, var gücümüzle dileriz. O bölümü iptal etmek ya da üstünden atlayıp geçmek isteriz. Çılgınlık değil mi bu?"*

Beklemekle beklenen olayın gerçekleşmesi arasındaki zamanın, insan hayatının ziyan edilen bir parçası olmasının tuhaflığını düşünüyor kız.

Beklemekle beklenen olayın gerçekleşmesi arasındaki zamanın, insan hayatının ziyan edilen bir parçası olmasının tuhaflığını düşünüyor kız. Beklerken geçen zamanla olayın gerçekleştiği zamandan sonraki zaman aynı hızda mı akar? Sayfanın rastgele bir yerini işaretleyip, kitabı yastıklarla koltuğun arasına sıkıştırıyor. Dışarıya mı bakıyor yoksa okuduğu kitaptan aklında kalanların yarattığı efsunlu bir hayale mi gözlerini dikiyor, anlamak zor. Burnuna kavrulan soğanların kokusu geliyor. Tencerenin açılıp kapanan kapağının çıkardığı metalik ses. Annesinin adımlarının buzdolabından ocağa sürekli hareket ederken terliklerinin altından çıkan tuhaf gıcırtı. İçeriye dolan koku yoğunlaşınca tüm pencereleri açmak istiyor. Annesine çaktırmadan pencerenin önüne gidip sessizce kolu çeviriyor. Açılan pencereden içeriye giren kar soğuğu vahşi bir hayvan gibi önce yüzünü sonra da göğsünü ısırıyor. Tüm vücudu ürperiyor. Soğuk havanın içinde tertemiz bir his var. Kaynaktan çıkan su gibi berrak. Derin derin içine çekiyor. Terliklerin sesini duyuyor arkasından. Aç sonuna kadar aç da donalım içeride, nereden geliyor bu soğuk diye evdeki pencereleri dolaşıyorum ben de, diyor. Tamam kapattım, deyip kapatıyor hemen. Oturduğu yere geri dönüyor. Ayaklarını altına topluyor. Çay demlendi, içeceksen iç, diyor ses.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Karışmıyorum, şekerim, karışmıyorum. Ne isterse yapsın. Ben zaten anneme bakmaktan yorgun düştüm. Biliyorsun geçen ay hep bizdeydi. Sabahtan akşama başındaydım. Kapıdan dışarıya adım atamıyorum. İlaçlarının saatleri var, çorbası, çamaşırı. Geçen hafta da kayınvalidem banyoda düştü, kalçasını kırdı. Ona da görümcem bakıyor. Yakındır, arar, annen gittiyse sana göndereyim biraz da buna bak, der. E, evin işi zaten bitmiyor. Bu, böyle duruyor. Durduğu yerde yaşlanmış gibi. İçi geçmiş. Ne bir arkadaşıyla buluşuyor, ne çıkıp bir çarşıda dolaşıyor. Varsa yoksa otursun camın önünde kitap okusun. Kitapları da dünyanın parası ha. Gittiği zaman beşer onar alıyor. Yığılı baş ucu. Canım hepimiz üzüldük bir şeylere zamanında. Ay Aysel, bizim canımız can değil miydi, kalbimiz taştan değil herhâlde. Üzülürsün, ağlarsın. Üç gün ağlarsın, beş gün ağlarsın. Gencecik kızsın, karalar mı bağlayacaksın? Bu kadar da olmaz ki. Yok canım, istemiyor kimseyle tanışmak falan. Derya'nın yeğeni yok mu, yeni polis olan, onunla tanıştıralım dedik, imkân yok gitmem, diye kıyameti kopardı. Derya'ya da mahcup oldum. Ay ne bileyim. Hava da kötü, nereye gideceğiz zaten. Hepimiz oturuyoruz sabahtan akşama. Neyse sen anlat, Hilmi nasıl, sattı mı zeytinliği?"

Bu kadarını duymak yetiyor. Fincandaki çay elini yakıyor. Koridordan geçip salondaki tekli koltuğa oturuyor. Sırtı eprimiş kadife koltuk sıcak bir kucak gibi. Annesinin göğsünde uyuduğu bebeklik günlerini hatırlamayı ne kadar çok isterdi. Ve de o günlere dönüvermeyi. Ilık süt ağzına dökülürken bütün dünyanın tek bir parça hâlinde ellerinde durduğunu düşünüyor. Vücudunun sıcaklığı, sırtında gezen eli, ona bakan gözleri, ne konuşmaya ne de kelimelere ihtiyacın olduğu, kimsenin kimseyi tanımadığı, her şeyin yumuşacık bir muammadan ibaret olduğu bir zaman dilimi.

Koltuğun kumaşında parmak uçlarını ileri geri yürütürken kumaşın renginin alacalanmasını izliyor. Akşama pilav da yapalım mı kapuskanın yanına, diyor ses tekrar. Hı hı, yapalım. Yiyeceksen yapacağım. Sonra kalıyor, yazık. Kalanları ertesi gün öğlen yemiyor muyuz, kalsa ne olur, diyor kız. Yürüyor terlikler. Suya basılan marul, taze soğan ve dereotunun kokusu. Kesme tahtası. Bıçak bileyleyici. Ekmek poşeti. Tekrar başlayan kar. Pencere doğramalarından içeriye sızan soğuk.

Zaman kendi içinde üreyen tek hücreliler gibi durmaksızın çoğalıyor. Öbek öbek. Tarlalarda gördüğü üst üste yığılmış saman balyaları gibi. Geçit vermeyen sıra dağlar gibi. Sabahı olmayacak bir gece gibi. O kadar çok ki geçmeye çalıştığı yere sığmayıp tıkanıyor. Yelkovanla akrep saatin içine sıkışıp kalıyorlar. Kuş pencerenin önünden geçerken bir anlığına yavaşlıyor. Kızın cama yansıyan siluetinde bir an kanatlar belirip kayboluyor. Zaman bendini yıkan bir nehir gibi kaldığı yerden akmaya devam ediyor.

***Kitap alıntısı: Paşcal Mercier-Sözlerin Ağırlığı, s. 85**

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

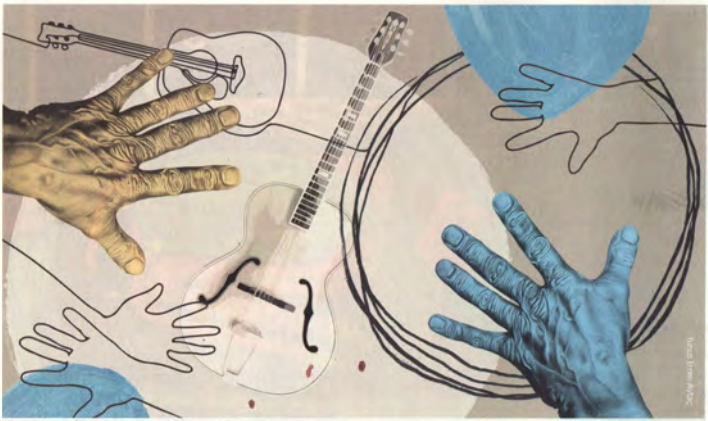

Zeynep Kahraman Füzün

UÇ

Artık pes, yenilgiyi kabul ediyor ve teslim oluyorum. Bu kadar zorlanacağımı tahmin etmemiştim, itiraf ediyorum. Hayallerimdeki gibi değilmiş meğer, yıllarca uykularımı kaçırıp gögsümü yerinden oynatması boşunaymış, gerçek bambaşkaymış.

Parmaklarımı inceliyorum. Baş parmağımla diğerlerine dokunuyorum yavaşça. Parmak izi denen çizgiler birbirine değdikçe iç gıcıklatan bir titreşim meydana geliyor, deneyin isterseniz, usul usul yapın bu hareketi. Şaşırdınız, değil mi? Kendinizi keşfettiğinizi düşünüyordunuz ama henüz bedeninizi bile tanımıyorsunuz. İnsan kendini tanımaya nereden başlar, nerede son verir? Ben bitirdim. Pes ettim demiştim hatırlarsınız, yenilgiyi kabul ettim.

Parmaklarımla bebekken tanışmışım. Yalancı emziği ve biberonu defalarca reddetmiş, baş parmağımı ağzıma aldığım ilk anda kabul etmişim. Sonra oyuncaklarla tanışmış ellerim; plastik, ahşap ve pelüş olanlar. Derken toprağa dokunmuş, çamura bulanmışım. Kalem tutmuş, defter doldurmuşum. Yaprakların kıvrılıp duran köşelerini hatırlar mısınız? Onların parmak uçlarımda bıraktığı hissi anımsıyorum. Ataşlarımızı bir daha kullanmamak üzere kaldırdık, elden çıkardık, birine verdik, çöpe attık belki. En iyi ihtimalle atık kâğıtlarla birlikte geri dönüşüme gittiler. Artık ihtiyacımız olmayan şeylerin sonunu merak etmeyiz.

Bir gün klavyeyle tanıştı parmak uçlarımız, harflerin yerlerini ezberledi. Sonra, sonrası öncesi düşünmeden sayayım. Kumaşlarla tanıştı; meyvelerle, insanlarla, hayvanlarla. Her şeyi kabuğundan tanıdı, derisinden, kılıfından. Havayı bile tanıdı, derecesini tahmin etti esip esmediğine göre. Suyu, ateşi, hastalığı bildi. İyiyi kötüyü ayırt etti, güzelden anladı. Görmeyenlerin gözü oldu parmak uçları, dokunduğunu resmetti. Dilsizlerin sesi oldu, kelimeleri söyledi. Yazarların dili oldu, konuştu.

Artık pes, yenilgiyi kabul ediyor ve teslim oluyorum. Bu kadar zorlanacağımı tahmin etmemiştim, itiraf ediyorum. Gençliğimin en büyük hayalini orta yaşlı ellerimde tutuyorum. Ezberimdeki şarkıları çalmak için çalışmalara başlamamın üzerinden çok az bir zaman geçmişken parmaklarımın acısı her şeyi mahvetti. Önce acıyacak, sonra kanayacak, en sonunda nasır tutacaklarmış. Ya daha sonra? Nasır tutan bir deri yeniden eski hâline gelebilir mi? Geri dönüşü olmayan bir yola girmek kaybolmaktan beterdir.

Olsun diyorlar, nasır tutsun ellerin, hayallerine kavuşmaya değer. Belki o yaşlarda değerdi. Şimdi istemiyorum nasırlaşmayı. Bunca yıl sabretmişim. Gitar hayalimi bazen unutmuş, bazen ertelemişim. Parmak uçlarımda biriktirdiğim anılarla ayakta durmuşum. Elimde tuttuğum hayali gitarı çalmışım yıllarca. Hiç acıtmamış hayali teller. Parmak uçlarım hiç nasırlaşmamış bunca yıl. Ataş değiller ki artık gerekmiyor deyip gözden çıkarayım. Nasır tutmamış parmak ucuna hâlâ ihtiyacım var. Hayalimi biraz daha erteleyebilirim. Biraz daha hayali gitar çalabilirim. Yapabilirim. Gerçeği acıtmayan hayaller kurabilirim.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Cihat Duman

BARBARLAR

Hayat, kokar. Yüz şekillenir. Gelişir aruz.
Nefesinden Akdeniz'in kuzey çiçekleri
gıcır gıcır seni öptüm mantarı
cam sanayii ve takma kirpik takma sanatı
bir karbon iki oksijen benzersiz biçimde
bedelini ödemişler benliğin
dudaklar bunun için.

Bakılır. Gül delinir
Okyanus dağlarından taşınır ışık
halka sağlık ve sıhhat
aşka yeni bir mana
arkadaşlara neşeli bir masa verecek kuvvette
göze isim koyma töreni niyetine.

Tornadan geçmemiş
titreşen kas disiplinine boyun eğmemiş
başkasına vekaleten sigara içilmiş ciğerin lezzetli fotokopisi
banka kasalarından geçecek desibeldedir ses.
Bedeli ödenmiş benliğin izahı kolay olur
10.000 Ethereum, tonlarca vernik, 10 bezelye
hafif güzelliğin, 7-8 kilo kadar güzelliğin
lisanslı güzelliğin müstakbel şubelerinde şahidi olunsun diye.

Mezopotamya'da
sonsuz tarafından isimle çağrılmak beşiktır
mezarları sulamanın bir sonucu olarak
arzumakla aramda geçen nehirler kurur
hep yeni isim verilir
hayat, kokar.

Sevilir
Kapış kapış yapılır kalp
Çok sevilir kapış kapış yapılır kalp
özellikle bu akşam bir sebeptir yaşamak
bu akşam bir akşamdır çünkü bu akşamdır bir akşam.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

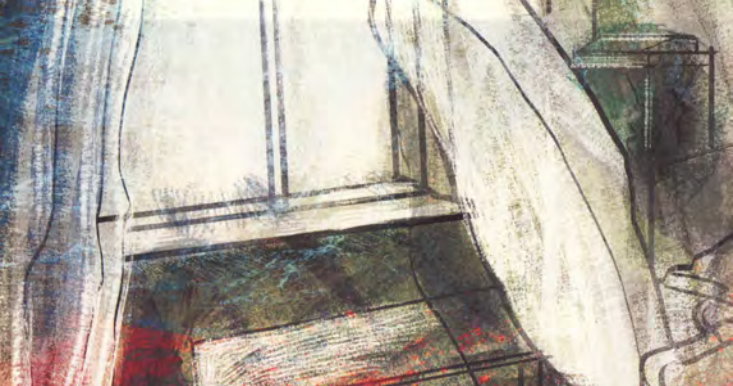

Ukraynacadan Çeviren: Alparslan Demir

Lera

SAVAŞ

Sıradan bir Harkiv sakiniyim, 22 yaşına basalı çok olmadı. Çocukluğumdan beri bu Ukrayna şehrinde yaşıyor, veri analizleri toplayan bir teknoloji şirketinde çalışıyorum. Ekibimiz oldukça geniş ve Ukrayna'nın hemen her şehrinde iş arkadaşlarım var. Her gün işe gider, Avrupa'nın altıncı, dünyanın on ikinci büyük meydanı olan güzeller güzeli Bağımsızlık Meydanı'ndan geçer, tiyatroları gezerdim. Bir ailem, sevgi dolu bir eşim ve evcil hayvanlarım vardı. Bu yüzden şehrin güzelliğine ve Ukrayna'ya her gün yeniden hayran olan ve akşam yürüyüşlerinde Harkiv yollarından gerçekten keyif alan çok mutlu bir insandım.

Ancak günlük rutinim bu yıl, 24 Şubat öncesi ve 24 Şubat sonrası olarak ikiye bölündü. Çok yakınımdan gelen korkunç patlamaların sesiyle sabahın beşinde uyandım. Endişeyle toplanıp sığınaklara gitmeye başladık. Şimdi, güzel Harkiv'im de dâhil olmak üzere hemen hemen her Ukrayna şehrinde bir işgal olduğuna ilk başta inanamadım. Ellerimin ve sesimin nasıl titrediğini, düşüncelerimin nasıl karmakarışık bir hâl aldığını ve her şeyin korkunç bir kâbus gibi göründüğünü kelimelerle anlatmam ne mümkün. Ama hayır… Bu bir kâbus değildi, iyi bir sabah da değildi. Hakikate dönüşen ve bugüne kadar varlığını sürdüren büyük bir korkuydu bu.

Savaşın ilk haftasında hayatlarımız şöyle görünüyordu:

Aşağıda sığınağı bulunan müstakil bir evde yaşıyoruz. Şehrimizde patlamalar, hava saldırıları, seyir füzelerinin sesleri sürekli işitiliyor. Tüm bunlar her yarım saatte bir evlerimize, şehrin tarihi anıtlarına, Ukrayna'ya ve bütün diğer binalara kadar geliyor. Bu yüzden her yarım saatte bir saklanmak zorundayız çünkü üstünüzden geçen bir savaş uçağı gördüğünüzde hem korkuyorsunuz hem öfkeleniyorsunuz. Bu korku ve öfke, elinizi kolunuzu bağlıyor. Vicdanı kurumuş, Ukraynalılara acımasızca bir soykırım yapmaya gelenlere öfkelisiniz. 8 yıldır, kafaları Ukrayna hakkında uydurma propagandalarla dolan ve bizi öldürme hayalleri kurarak buraya gelenlere öfkelisiniz.

Eskiden bu zamanlarda kahvaltı yapardım ama şimdi Harkiv'de sirenlerle uyanıp, hava saldırısının bitmesini bekliyorum. Yiyip içebileceklerimiz arasında yumurta, patates, konserve, biraz tahıl ve su var. Menümüz gün boyunca bunlardan oluşuyor. Gidip yiyecek ve su almak için günde sadece birkaç saatimiz var. Ancak bu çok tehlikeli zira her zaman bulunduğunuz yerin yakınlarında bir sığınak olmayabilir. Bu nedenle elimizde ne varsa onu yemeye gayret ediyoruz. Birçok dükkân, saldırmak ve soygun yapmak için buraya getirilen yağmacılar tarafından kapatılıyor veya tahrip ediliyor. İnternetimiz, elektriğimiz ve suyumuz var. Hepsi ama hepsi, durmak nedir bilmeden çalışan kurtarma hizmetleri ve kamu hizmetleri çalışanları sayesinde… Hava saldırıları veya bombalar esnasında bile 24 saat çalışıyorlar ancak ne yazık ki her bölgenin durumu bu kadar "iyi" değil. Saat başı füzelerin isabet ettiği alanın eteklerinde bulunan Saltivka gibi zor koşullarda olan bölgeler var ve oraya ulaşmanın bir yolu yok. Şehrimiz sürekli hava saldırıları altında, yakınlarda bir yerde bir savaş uçağının kükremesini

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

işittiğinizde nefesiniz kesiliyor. Artık uyanmak ve güzel Harkiv'imde eskisi gibi yaşamak istiyorum fakat bomba ve roket sesleriyle uyanıyorum ve her gece bir daha asla uyanamayacağımdan endişelenerek uykuya dalıyorum.

4 Mart'ta Odessa'ya doğru yola çıktık ama ondan önce metro tünellerinden yürüyerek birden fazla metro istasyonundan geçmek zorundaydık. Bu tüneller oldukça karanlık ve soğuk yerler. Bombalardan saklanmak için elbette iyi bir fikir ama modern dünya için öyle ürpertici ve öyle alışılmışın dışında ki... Tahliye trenine bindik, çok kalabalıktı. Çalışmak ve para kazanmak zorundaydık. Ailemize, askerlerimize, insanlarımıza yardım etmeye mecburduk. Bir kompartımanda yaklaşık 12 kişi var. Herkes birbirine yardım ediyor, yerlerini paylaşıyor, çay alıyor, küçük sırt çantalarıyla seyahat eden insanlar bunlar... Üstelik birkaç küçük parça eşya, evraklar ve su dışında neredeyse hiçbir şeyin olmadığı bir yerde. Suyumuz artık en değerli varlığımız. 21. yüzyılda bunu duymak çok tuhaf, değil mi? Ama bu artık bizim gerçeğimiz. Birkaç günlüğüne buraya geldik. Tamamen farklı bir hayat var. Sessiz bir kere. Böyle bir dehşeti yaşamamış insanlara hissettiklerinizi anlatmak çok güç. Putin'in Odessa'yı da bombalayacağına dair birçok spekülasyon vardı, bu yüzden yola devam etmek zorunda kaldık. Çernivtsi'ye doğru 18 saatlik bir yola koyulduk. Buradaki evler uzun süredir kiracılarını bekliyormuş. Şehir oldukça küçük ve şirin. Bir dans okuluna yerleştik, burada başka şehirlerden göçmenleri kabul ediyorlar.

Yardım etmeye çalışıyoruz, elimizden geldiğince gönüllü oluyoruz. Ama ilk günler biraz uyumakla geçiyor. Annem ve babam hâlâ Harkiv'de, metrodalar. Gece uçaklarından saklanıyorlar çünkü işgalciler en sinsi ve büyük bombardımanı geceleri, bütün şehir huzurla yatağa gitmek istediğinde yapıyor. Harkiv'den ayrılamıyorlar çünkü hareket etmekte zorlanan anneannem ve büyük anneannem; babaannem ve dedem ile kedilerim Harkiv'de. Onları bırakamıyorlar. Her gün, her şeyin bitmesini ve barışın gelmesini bekliyoruz ama şimdilik bütün bu olanlar bitmeyecek bir dehşet gibi...

Ancak Rusya ile Ukrayna arasındaki savaşın 8 yıl önce başladığını da hatırlatmak isterim.

6 Nisan 2014'ten bu yana Rusya, topraklarımızda, Donbas'ta ve Kırım'da savaşıyor. Pek çok insan evini, ailesini, akrabalarını ve arkadaşlarını şimdiden kaybetti. Ama yılmadık ve topraklarımız için savaşmaya ve bunu tüm dünyaya hakikati haykırmaya devam ettik.

Ancak Rusya'nın propagandası çok güçlüydü, ülkemin insanları ikiye bölündü: Bir grup gözlerine inandı ve bizim Ukrayna'nın ta kendisi olduğumuzu anladı, bizimkilerin kendi insanlarını kurtarmaya çalıştığını biliyordu; ikinci grupsa tamamen Rus propagandasından etkilenmişti. Pek çoğumuz, bütün Rusların bu saldırganlığı desteklemediğini ve çoğunun iyi insanlar olduğunu düşünerek Ruslara iyi davrandı.

24 Şubat, birçoğumuzun gözünü açtı. Artık ikiye bölünmüş bir Ukrayna yok. İşgalciyi ve katili, yok edeni ve yok edileni gören tek bir millet var. Mutlaka kazanacağız çünkü biz burada kendi topraklarımızda ülkemizi ve egemenliğimizi müdafaa ediyoruz. Слава Україні! Героям слава!*

**Slava Ukraini! Heroyam slava! (Zafer Ukrayna'nındır, zafer kahramanlarındır.)*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

GECE BAKIMI

Altı dakika yirmi yedi saniyedir aynanın karşısında dikiliyor. Toprak rengi farı göz kapaklarının üzerinde topaklanmış. Sabah sürdüğünde ne kadar pürüzsüzdü oysaki. Belli belirsiz. Katalogdaki modelin üzerinde görür görmez çok beğenmişti. O gün sipariş etmişti, sonra da hep kullandığı mavi tonlarındaki far paletine bir daha elini sürmemişti, ya da fırçasını işte her neyse.

Yuvarlak pamuğa biraz mor kutudaki kremden alıyor parmağının ucuyla. Şu göz makyajını daha iyi çıkaran kremden. Sürerken dikkatli davranıyor, gözüne kaçırırsa çok yanıyor çünkü. Pamuk önce kaşlarının üzerinde geziniyor. "Kaşlarım aynı Semiha teyzemmiş ha, laf!" diyor içinden. Kaş kaleminin boyası pamuğa geçiyor olduğu gibi, simsiyah bir iz çıkıyor. Semiha teyzesini iki kaşını birden kaldırmış hâlde buluyor karşısında. "Bana baksana sen," diyor teyzesi. "Sen Amerika'da fink atarken Tunay çekip çeviriyordu koca dükkânı. Kaç kere uğradın rahmetli dedene?" "Git başımdan teyze ya, gece gece." diyor aynaya.

Aynı pamuğun tersiyle, usul usul kirpiklerini siliyor. İpek kirpik yaptırmıştı geçen hafta, fazla bastırmıyor ki dökülmesin. Tunay gibi kirpiksiz kalır yoksa. Olmayan kirpikleriyle göz kırpışını getiriyor gözünün önüne. Annesi konuşurken, sinirli sinirli açılıp kapanan minik gözlerini. "Neresi minik benim gözlerimin?" Eyeliner'ı bir parça kalın sürünce anlaşılıyor mu sanki? Pamuktaki lekeyi inceliyor bir müddet. Siyah rimel, siyah eyeliner ve toprak rengi far. Aynadaki anne kıza ters bir bakış atıyor.

Temiz bir pamuk daha alıyor eline. Bu sefer, apartmanın karşısındaki marketten aldığı solüsyonla ıslatıp yüzünün bronzluğunu, yanaklarının pembeliğini, göz altlarının ışıltısını siliveriyor bir çırpıda. "Beyaz tenliyiz biz, güneşe fazla gelemeyiz," diyor annesi aynadan. "Sen öyle san anne, sen öyle san."

Niye yapıyor bütün bunları? Kendine bakmış olmak için mi? Biraz ferahlama hissetmek için mi?

Kahverengi lenslerini çıkarıp dikkatle lens kabına koyuyor. Musluğu açıp yüzüne biraz su çarpıyor, sonra bir avucuna yüz yıkama jeli sıkıyor azıcık. İki eliyle ovuşturuyor ovuşturuyor yıkıyor. Bütün yorgunluğu, öfkesi akıp gidiyor lavabonun giderinden bilmediği bir yerlere. "Aman," diyor, "Dükkân da sizin olsun, bu evi de alın oldu olacak.."

Kafasını yeniden kaldırdığında annesiyle göz göze geliyor. Hayretle bakan bir çift yeşil göz. "Saçmalama Derya, onlar ne kadar evlatsa sen de öylesin. Sen Amerika'da okuyabil diye ben de çalıştım o dükkânda zamanında. Böyle söyle onlara."

"Bırak anne Allah aşkına ya, asıl ben kazandığım bursu sana yolluyordum sen de çatır çatır,,. Sanki bilmesek.."

Annesi aynadan, "Babasının kızı, ne olacak!" diye mırıldanıyor.

"Keşke anne, keşke," diyor, "Keşke azıcık babama benzeseydim."

Hızlı hızlı yüzünü kurulamaya başlıyor. Teyzesinin kaşlarından, kendi annesinin rengindeki, Tunay'ın küçücük gözlerine doğru süzülen damlaları yakalayıp yok ediyor alelacele. Sol elinin işaret ve orta parmaklarının uçlarına birer fiske göz altı kremi sıkıyor. İki parmağı pergel gibi açıp gözlerine yaklaştırarak annesine tehditkâr bir bakış atıyor. Annesi gülüyor. "Ne o, gözlerimi mi oyacaksın? Yoksa göz bebeklerime krem sürmekle mi tehdit ediyorsun beni?" İkincisi de en az ilki kadar can yakıcı olur ne de olsa diye düşünüyor. "Anne seninle uğraşmak istemiyorum, hiçbirinizle uğraşmak istemiyorum. Rahat bırakın beni, lütfen."

Parmak uçlarıyla minik vuruşlar yapıp kremi yediriyor göz torbalarına. Minik serum şişesini eline alıyor. Büyük boy vücut losyonunun yanında hediye gelmişti, ara sıra kullanıyor, bitmedi daha. Yüzünü ve boynunu iyice kremliyor bir daha. Niye yapıyor bütün bunları? Kendine bakmış olmak için mi? Biraz ferahlama hissetmek için mi? Aynadakilerin karşısında kremlenirken, ne yaparsa yapsın, ferahlaması mümkün değil. Cildi yerine nemlenen gözleri oluyor her defasında.

Gece kreminden avucuna büyük bir parça alıyor. İki eline paylaştırıyor. Yeniden aynaya bakıp duraksıyor. Banyo dolabındaki rulodan bir parça kâğıt havlu koparıyor. Kremli ellerini silip makyaj çantasına uzanıyor. Bronz fondöteni, siyah eyelineri çekip alıyor. Gözü lens kabına takılıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GÖĞÜS BOŞLUĞUNDA ZİKZAKLAR

İlk sevgilimle bir kilisenin bahçesinde buluşurduk,
Bir mezarlıkta öpüştük ilk defa,
Rengârenk boncuklar saçılmıştı benden her tarafa,
Kapkaraydı ama toprak.

Didem Madak

O kızın ahı döndü dolaştı buldu onu, dedi babaannem. O kızın ahı... Bu cümle kaç gündür yankılanıyordu zihnimde. Sınıfta oturmuş, gözlerimi boşluğa dikmiş, zihnimdeki yankılanan seslerle boğuşuyordum. Kapının tıklatıldığını bile duymamışım. İçeri, gözümün bir yerden ısırdığı bana çok tanıdıkmış gibi gelen, maskulen tavırlı, oldukça uzun boylu, kır saçları kulak memesi hizasında kesilmiş Harry Potter gözlüğünün arkasındaki keskin yeşil gözleriyle bana bakarak ilerleyen bir kadın girdi ve tam karşıma oturdu. İsmini ve hayat hikâyesini henüz bilmiyordum. Ama bu kadını geçen hafta metroda gördüğümü bir anda hatırladım. Üstünde acı kahve bir mont, lacivert bir sırt çantası vardı. Çantasını kucağına almış, çok dikkatle elinde tuttuğu broşürü inceliyordu. Farklı bir aurası vardı. Gözlerimi o gün ondan alamamıştım. Yabancı olduğu her hâlinden belliydi. Şimdi sınıfta, tam karşımda, onu görünce hafiften şaşırmış ve mutlu olmuştum. İlk defa geldiği bu sınıfta kendisini tanıtma ihtiyacı duymuş ve yarı İngilizce yarı Türkçe ile konuşmaya çalışarak anlatmaya başlamıştı. Bunu yapmaya alışık olduğu her hâlinden belliydi. Adının Erin ve altmış sekiz yaşında olduğunu, İrlanda'da doğup büyüdüğünü, iki erkek çocuğu dünyaya getirdiğini, sonra birkaç dil bildiğini ve gazetecilik yaptığını söyledi. Hayranlıkla onu dinliyordum. Konuşmaya devam ederek, bir gün aylarca uğraşıp titizlikle hazırladığı haberi çalıştığı gazete basamayacaklarını söylediğinde çok üzüldüğünü, hayal kırıklığına uğradığını ve gazeteciliğe olan inancını kaybettiğini kırık Türkçesiyle anlattı. Bunları anlatırken hareli yeşil gözleri yaşla doldu. Hayatı boyunca tutkuyla yaptığı işi artık yapamayacağını anlayınca bir bisiklet alıp Avrupa turuna çıktığını söyledi. Nasıl yani, altmış beş yaşındasın ve bizim tabirimizle kadın başına Avrupa turuna çıkıyorsun? Hiç korkmadın mı, dedim. Ne olabilir ki en fazla. Yaşlı bir insanım en nihayetinde. En fazla ölürüm diye düşündüm, dedi.

Altmış beş yaşındayken oturduğu evi kiraya verip bir sırt çantasıyla bütün Avrupa'yı iki sene boyunca dolaştığını, çok uzun süre bir yerde kalamadığını ve hayatının en mutlu zamanlarının bu zamanlar olduğunu söyledi. Ben ağzım açık, biraz da imrenerek onu dinliyordum. Ee, dedim Avrupa'dan sonra niye Türkiye'ye geldin?

Aslında Türkiye'de bu kadar uzun süre kalmayacaktım. Ama İstanbul beni hapsetti içine. İran'a gitmeyi planlıyordum, gel gör ki İstanbul'un büyüsüne kapılıp bir süre burada yaşamaya karar verdim ve bir senedir de buradayım. Burasının havası, insanları ve kedileri beni bırakmadı. Şimdi burada, iyi Türkçe öğrenip doğru haber yapan bir gazeteci olarak çalışmak istiyorum. Çünkü Türkiye'nin buna ihtiyacı var, dedi. İçimden doğru söze ne denir ki, dedim. Erin gözümde devleşti. Hayatı dolu dolu yaşayan bir kadın, kanlı canlı karşımda oturuyordu. Biz ders yapamadan zaman doldu. Bir dahaki derste görüşmek üzere ayrıldık.

Ben, içimde kendimi sorgulaya sorgulaya, zihnimdeki o cümleyle yürüye yürüye eve geldim. O kızın ahı... O kızın ahı... Aklım o gizli çekmecede bulduğum mektuplardaydı. Odaya geçip ilk elime gelen mektubu açtım. Kaç sene önce bu dünyadan geçmiş birinin duygularına dokunmak beni çok heyecanlandırmıştı. Babaannemin üvey abisi İsmail'in arkadaşına yazdığı mektuplar. Başçavuş diye hitap ettiği birine yazılmış mektuptu elimdeki ilk mektup. Osmanlı'nın son zamanlarında askere çağrılmış. Rus cephesine gönderilmiş. Orada savaşırken esir düşmüş İsmail. Hastalanmış, hastaneye yatırılmış. Aylarca kendine gelememiş. Bu hep dinlediğimiz bir hikâyeydi. Bundan sonrası bilmediğimiz topraklara giriş yapmak gibi oldu benim için. Orada askerlerin yaralarıyla ilgilenen genç bir hemşire, İsmail'e âşık olur, hemşire Eleni. Kısacık boyu, masmavi gözleri, beline kadar uzun saçlarıyla İsmail'in peşinden hiç ayrılmaz. İsmail de ona yakınlık gösterir. Bu kız benim buradan kurtuluş biletim, diye düşünür İsmail. Gel zaman git zaman İsmail onlardan biri olup çıkar. Her pazar Eleni'yle kiliseye gider, onların sofralarına oturur. Hemşirenin ailesi de İsmail'i çok sever ve onu aileden biri gibi görürler. Fakat İsmail'de işler değişir. Bir zamanlar kaçış bileti olarak gördüğü kadın, şimdi kalbinin bir parçası oluverir. İsmail Eleni'ye olan sevgisinin bir işareti olarak ona altın bir kolye hediye eder. Bu sevgi gitgide büyüyünce evlenmeye karar verirler. İsmail için bütün hayat Eleni oluverir. Evin arka bahçesinde yapılan geleneksel bir törenle dünya evine girerler. İsmail o gece rüyasında bir türlü kafasından çıkaramadığı Çanakkale'deki evlerinin bahçesinde kol koyacak yeri olmayan, üstü dededen kalma minderli bir kanepede uzanmış olarak denizden esen serin rüzgârın yüzünü okşamasıyla uyanır. Gözlerini açtığında yanında yatan karısına kendini ait hissedemez. Biraz önce öpüp koklamamış, koynuna almamış gibi... Yelekli,

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

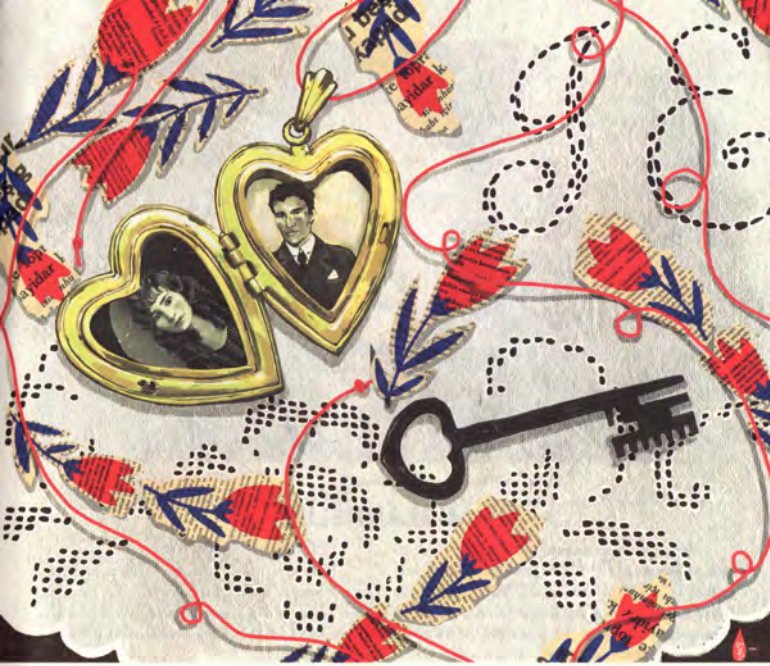

Oya Başkaya

köstekli saat yeri bulunan takım elbisesini giyer, aynanın önünde duran dizi dizi kalınca halkalardan yapılmış altın kolye ve köstekli saati alıp sessizce evden çıkar. Kaçarcasına uzaklaşır. Sabah olunca da takım elbisesini ve altınları satıp basit bir pantolon gömlek alarak Türkiye'ye doğru yola çıkar. O zorlu dönüş yolunda aklına hiç gelmez Eleni. O denizden esen rüzgârın sevdası onu getirir bahçedeki eski kanepeye, çok uzun yolculuktan sonra. Onu kapının önünde gören babasının gözünden yaşlar boşalır. Uzun zamandır haber alamadığı ve öldü sandığı oğlu kanlı canlı tam karşısında durmaktadır. Biraz yorgun, yüz hatları karışmış, saçları dağınık, zayıflıktan kemikleri sayılacak hâlde... Evde bir bayram havası eser, haber bütün köye yayılır, uzun zamandır haber alamadıkları bu adamın yaşadıklarını dinlemek için herkes eve doluşur.

İsmail, her şeyleri anlatmış da, bir Eleni'den hiç kimseye bahsetmemiştir. Mektupta öyle yazıyor. Belki de başçavuşa yazmasının sebebi içindeki yükü biraz olsun hafifletmek istemesi olabilir diye düşünüyorum. Mektubu göndememiş, başçavuşa yazdığıyla kalmış. Sonrası bilindik hikâye. Biz hep babaannemin gözyaşları ile anlattığı, gün yüzü görmeden bu dünyadan göçüp gitti dediği İsmail'e hep çok üzülmüştük. İsmail döndükten bir süre sonra çok hastalanır. Doktor doktor dolaşırlar ama bir türlü iyileşemez. Acı içinde günler birbirini kovalamaktadır. Günlerden bir gün, köydeki tanıdıklarından biri şifalı otlardan bir ilaç yaptığını söyler. İsmail, iyileşme umuduyla küçük şişedeki ne olduğu belli olmayan yeşil sıvıyı bir dikişte içiverir. Yirmi yedi yaşında bu dünyadan kalp yüküyle göçüp gider. Babaannemin tabiriyle, hastalık bir sebep oldu, aslında o kızın ahı tuttu.

Ben elimde mektupla öyle kalakalıyorum. Eleni'yi düşlüyorum. Eleni ile beraber o rüzgârın peşinden gitseydi çok mu zordu, diye İsmail'e kızmadan edemiyorum.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Nilgün Taylan

HANGİ ANNELİK?

Taşıyıcı annelik meselesini daha önce hiç merak ettiniz mi bilmem ama bu şekilde çocuk sahibi olmak isteyenlerin sayısı sandığınızdan çok daha fazla. Dünyadaki bu fazla talep pek çok kişi ve kurum tarafından legal yahut illegal yollarla karşılanıyor. Sektörde dönen paraysa dudak uçuklatacak cinsten. Evet, taşıyıcı annelik meselesi başlı başına bir sektör olarak adlandırılabilir. Hatta üçüncü dünya ülkelerine yönelik bir "taşıyıcı annelik turizmi" gibi bir şeyden bile söz edilebiliriz.

Taşıyıcı annelik bazı ülkelerde hukuken yasak. Bazılarında yasak olmasa dahi gizlice yapılıyor. Bunun sebebi de yasal anlamda net bir düzenlemenin olmaması, her yöne eğilip bükülebilecek ve tarafların niyetiyle sonuçlanacak cinsten bir belirsizlik var yani. Ancak yasal olduğu ülkeler de var tabii. Güncel bir örnek olması hasebiyle Ukrayna bunlardan biri. Her yıl binlerce çocuk bu yolla doğup ülke dışına götürülüyor. Tabii şimdilerde savaş yüzünden onlarca bebek sığınaklarda tutuluyor. Yurt dışındaki hiç görmedikleri anne ve babalarını bekliyorlar.

Hasılı, konu çok çetrefilli. İşin yasal yönü bir yana, duygusal anlamda da pek çok çatışmaya kapı aralıyor. Joanne Ramos bu kapıdan içeri giren yazarlardan biri. İlk kitabı *Çiftlik* geçtiğimiz günlerde İthaki Yayınları etiketiyle raflardaki yerini aldı. Çevirmeni ise Tuğce Aysu.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA FAKTÖRÜ

Çiftlik'in hikâyesine girmeden Ramos'un hayatına ve romanın yazılma sürecine bakmakta fayda var. Zira *Çiftlik* sadece taşıyıcı annelik meselesini tartışmıyor, onunla beraber göçmenlik, ırkçılık ve sınıf gibi etmenleri de bu tartışmanın içine sokuyor.

Ramos 1973 doğumlu. Çocukluğunu Filipinler'in başkenti Manila'da geçiriyor, altı yaşında da ailesiyle beraber Wisconsin'e taşınıyor. Orada kendileri gibi pek çok Filipinli aile var, küçük bir getto oluşturmuşlar. Kendi kapalı dünyalarında yaşıyorlar. Ramos neyin ne olduğunu ancak buradan dışarı "gerçekten" çıktığında fark ediyor.

Çok başarılı bir öğrenci olduğu için Princeton'dan burs alıp New Jersey'e yerleşiyor önce. Bölümü siyaset bilimi... Başarısını Princeton'da da devam ettiriyor ancak sosyal anlamda birtakım kötü şeyler yaşıyor. Bir kere etrafında çok fazla zengin, beyaz öğrenci var. Sınıf ve ırk ayrımı oldukça belirgin. Söylenmeyen, itiraf edilemeyen bir ırkçılık söz konusu; zaman zaman bir bakışa, bir mimiğe yansıyan türden.

Ramos yazar olmak istiyor, ama şartlar buna pek uygun değil. Para kazanmak, biraz da kaleme yakın olmak için gazeteciliğe merak salıyor. *The Economist*'te bir iş buluyor, ama orada da ekonomi yazıyor tabii.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hayatındaki esas kırılmayı başlatan ve *Çiftlik*'e giden yol, doğum yapıp işten ayrıldığı günlerde karşısına çıkıyor. Çocuğunu ne zaman parka götürse etrafta bir sürü Filipinli bebek bakıcısıyla karşılaşıyor. Wisconsin'de bütün çevresi Filipinliyken, New York'ta tanıdığı Filipinlilerin çoğu bebek bakıcısı çıkıyor.

Bu durum Ramos'u çok düşündürüyor. Akabinde pek çok şey yazıp çiziyor ve nihayetinde *Çiftlik*'i ortaya çıkarıyor. *Çiftlik*'in merkezinde dört kadın var; romanın başkişisi Jane, yaşlı kuzen Ate, Golden Oaks adlı çiftliğin yetkililerinden Mae ve çiftlikteki oda arkadaşı Reagen.

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

Şimdi kitabın konusuna kabaca bakalım:

Jane, küçük çocuğuyla sığındığı huzurevinde çalışan Filipinli bir kadındır. Yaşlı kuzeni Ate ise çocuk bakıcılığı yapmaktadır. Ate sağlığını kaybedince, çocuklarına baktığı aileye Jane'i gönderir. Ancak Jane burada barınamaz. Daha çok para kazanıp çocuğuna daha iyi şartlarda bakma isteğiyle ayrıldığı huzurevine gerisin geri döner, ama burada da kadrosunun doldurulduğunu öğrenir. İşte bu anda mecburen Golden Oaks'ta çalışmaya karar verir.

Golden Oaks, zengin beyaz erkeklerin çocuklarını para karşılığı taşıyan kadınların yaşadığı bir çiftliktir. Şehir merkezinden uzakta, yeşilin, huzurun içerisine inşa edilmiş "cennet bahçesi" gibi bir yerdir. Evet, içerisi son derece "huzurlu" bir resim verir. Bir kere her şey son derece lüks ve sağlıklıdır. En iyi yataklar, en doğal yiyecekler buradadır. Ayrıca spor salonları, yoga sınıfları özel eğitmenleriyle beraber kadınların hizmetindedir. Bu ve bunun gibi daha bir sürü şey, her gün yararlanabilecekleri masaj seanslarıyla birlikte ücretsizdir.

Karşılığında konaklardan tek beklenen şey ise hamilelik süreci boyunca çiftlikten ayrılmamaları ve dokuz ayın sonunda sağlıklı bir bebek doğurmalarıdır. Konaklar bebeklerini doğurduklarında yüklü miktarda bir para da alacaklardır. Bütün fedakârlık işte bu para içindir.

Evet, zenginlerin çocuklarını doğurmakla görevli kadınlara "konak" adı verilir. Konaklar genelde üçüncü dünya ülkelerinden gelme eli yüzü düzgün kadınlardan oluşur. Onların kim oldukları, neden böyle bir işe kalkıştıkları, dışarıda kimleri bırakmak zorunda kaldıkları önemli değildir. Önemli olan tek şey doğuracakları bebeklerdir. İlk etapta çok cazip görünen bu iş, ilerleyen sayfalarda bambaşka çatışmaları beraberinde taşır.

Çiftlik bu noktada özgürlüğü de masaya yatırır zaten. Peki özgürlüğün bir bedeli var mıdır?

KURMACA - GERÇEK İLİŞKİSİ

"Amerika'da sadece nasıl para kazanılacağını bilmeniz gerekiyor. Para her şeyi satın alır," diyor bir yerde Ramos. İnsan da buna dâhil.

Çiftlik'i yayımlandığı yıl çoksatanlar arasına sokan ve pek çok "en iyi kitap" listesine girmesini sağlayan şey işte bu fikir. Gerçi *Çiftlik*'i Margaret Atwood'un efsanevi romanı *Damızlık Kızın Öyküsü*'yle karşılaştıranlar da var ancak Ramos taşıyıcı annelik meselesinin zaten dağınık bir şekilde günümüzde gerçekleştiğini ve böyle bir çiftliğin ne yazık ki çok da uzakta olmadığını söylüyor.

Çiftlik'i *Damızlık Kız*'dan ayıran şeylerden biri de totaliter düzen anlayışı. Ramos böyle bir sistemin oluşması için koca bir ülkenin yönetiminin değişmesine gerek olmadığını söylüyor. Bu, şu an günümüzde bile yapılabilecek bir şey. Belki birtakım yasal prosedürlere takılırsınız o kadar, diyor. Bu da bütün meseleyi daha tekinsiz ve daha korkutucu bir yere sürüklüyor.

Ramos'un kendi hayatından esinlenerek yazdığı *Çiftlik*'i akılda tutmakta fayda var. Romanı okumadan evvel taşıyıcı anneliğe dair bir araştırma yapmanızı da naçizane tavsiye ederim. Kurmacaya başlamadan gerçeği görmek iyi bir başlangıç olur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ÖLÜLER ŞİİR SEVER

Bordo ruj. Kim bu aynadaki donuk yüz ifadeli kadın? O bülbül neşesini dişlerinde saklayan kadın nereye kayboldu? İnsan yirmili yaşlarının henüz başındayken nasıl olur da otuzlu yaşlarındaki kadınların o ciddi yüz ifadesine sahip olur? Kendisi de bilmiyor Azze'nin. Adam Yunan tanrılarını andıran gülüşüyle kadının dudaklarına dokunuyor.

"Tanrı bordo rengini senin dudakların için yaratmamışsa ben de Erdem değilim." diyor.

Kadın çocuksu utangaçlığını örtmek için mahcupça gülüyor. Alışkın değil böyle yanardağ gibi sevilmeye. Bocalıyor çoğu zaman ama mutlu. Babasını toprağa emanet ettikten sonra ilk kez bu kadar mutlu. Gözünden akan yaşı dudağına ulaşmadan siliyor. Kadın şimdi harap bir yel değirmeni, kadın şimdi artık denizle öpüşen bir yalı olamayacağını biliyor. Kadının şimdi ayaklarını yalayan bu tekirden başka kimsesi yok.

Erdem göğsünde kıvrılıp yatan kadına gülümseyerek bakıyor. "Kedi gibisin hatun." diyor. Azze, bir küfür duymuş gibi irkiliyor, parmaklarıyla dudaklarına dokunuyor.

"Kedileri sevmem ben, öyle söyleme."

Erdem şaşkın, kadınlardan daha güzel olan tek varlığın kediler olduğunu düşünüyor. Azze'nin beyninde yine aynı tartışma sesleri; bir yığın anlamsız, sadece kırmak için söylenen onca cümle…

"Ne zaman yanımdaydın ki, ne zaman arkamda durdun? Ne zaman bana babalık yaptın?"

"Seni, üç kadının olduğu bir evde evimin kraliçesi diye sevdim! Nasıl böyle söylersin?"

"Benim en büyük yaramda senin tırnak izin var, bilmiyormuş gibi yapma."

Tüm bu hatıralar eskiden onu ağlatırdı, şimdi yutkunmasını engelliyor.

"Ben o yaraya dokundum, çünkü o yaranın seni daha güçlü bir kadın yapacağını biliyordum."

"Saçmalık, hangi baba biricik yavrusuna bir yara açar? Dikkat et kediyi ezeceksin!"

Hatırladığı son görüntü babasının direksiyonu kırmaya çalışması. Sonrası bir siren sesi, sonrası bir hastane odası, sonrası bir boşluk asla dolmayacak bir boşluk.

"Başınız sağ olsun, babanızı kaybettik."

Yanağında kalan birkaç dikiş izine dokunuyor, babasından kalan tek şey artık. Erdem öperek o dikiş izlerini geçireceğini söylemişti, tebessüm ederek hatırlıyor. İşte babasından kalan yanağında birkaç dikiş izi, Erdem'inden kalan bir kedi… Demek ki diyor, "Her insan ölünce ardında farklı bir şey bırakır. Kimisi bir kedi, kimisi bir yara. Acaba ben ne bırakacağım? Bir izmarit, biraz kan lekesi?"

Ceketini alıp çıkarken kediye zoraki bir öpücük konduruyor. Hâlâ kediyi her öptüğünde yanağındaki dikiş izi sızlıyor. Neden bu sessiz mahalleye girince her seferinde ilk defa girmiş gibi hissediyor? Erdem'e doğru yürürken kendisiyle aynı gün doğan birinin ölümüyle karşılaşıyor. Birkaç çiçek bırakılmış, orkideleri seviyormuş, benim gibi! Tüyleri ürperiyor. Etraftaki siyah giyen herkese inat, o bordo ruju ve beyaz elbisesiyle duruyor mezarın başında. İnsanların onu ayıplayarak baktığının farkında bile değil.

"Beni de gömseler şimdi buraya, hemen yanına. O kadar ölüyüm ki inan hiç sırıtmam bu sessiz mahallede. Sen bana sarılmadan uyuyamazsın, o kefenle nasıl başa çıkacaksın?"

Ağlamak istiyor ama histerik bir gülme krizine tutulmaktan başka bir şey yapamıyor. Birkaç adamın kollarına girip ağzını kapadığını hatırlıyor. Acılı bir annenin feryadı kulağında.

"Oğlumu öldürdün sen benim!"

Gülüyor elinde değil. "Siz" demek istiyor. "Siz zaten yıllarca ölümünü izlediniz oğlunuzun! Ben o ölüyle yıllarca yaşadım, diriltmek için ruhumdan can verdim, kan verdim!" diyemiyor. Sahi, kaç gün bakıp durdu o hediye ettiği lacivert papyonu takmış cesede? Kaç gün izledi ayakları artık yere basmayan ölü bedenini? Kaç gün evin her köşesinde bir not aradı, neden bırakıp gittiğine dair? Sonra anladı, o Yunan tanrılarının gülüşüyle öperken bile ölümle savaşıyordu. Durduramadığı savaşı bitirmenin tek yoluydu intihar.

Arabadan bir şiir kitabıyla iniyor. Arkasından kendisine sarılan bir el. Gülümsüyor, çünkü artık dokunuşundan Erdem olduğunu biliyor. Yan taraftaki çiçekçileri gösteriyor, şakayla karışık bir sesle soruyor Azze:

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

"Bir gün bana birkaç yüz tane orkide alacaksın, değil mi?"

Erdem gözleri çiçeklere dalarken, "Hayır." diyor.

"Çiçekleri sevmem ben, çabuk ölen hiçbir şeyi sevmem. Babamı da bu yüzden sevemedim galiba."

Cümlenin ağırlığıyla eziliyor Azze'nin narin vücudu. Başına bir balyoz yemiş gibi oluyor. Erdem elindeki kitaba uzanıyor. "Ben ölünce bana çiçek değil; şiir getir, olur mu?" Azze başını sallıyor. Ölüm boğazında bir düğüm artık.

"O çok sevdiğin bordo rujla yine karşındayım işte, yarın tam üç yıl olacak. Bana üç asır gibi geliyor, kızma lütfen. Her geldiğimde daha da kısalıyor cümlelerim. Babamın mezarında artık yabancı biri yatıyor gibi hissediyorum. Sende de öyle olmayacak, değil mi Erdem? Babasını gömen her kadının gücünden korkarım, derdin. Ne yazık ki ben sana babasını toprağa veren kadınların zayıflıklarını göstermekten başka bir şey yapamadım. Buna rağmen sevdin beni, hatalarımla, yanağımdaki dikiş iziyle, ruhumdaki kirli kısımlarla sevdin. Ben sevilmekten o kadar sarhoştum ki, senin her gece ölümle seviştiğini fark edemedim. Affet beni sevgilim! Ben, ben..."

Arkasından gelen bir sesle irkiliyor. On iki on üç yaşlarında zayıf, elleri çiçek dolu bir çocuk,

"Abla, çiçek ister misin?" diyor.

"Ölüler çiçek değil, şiir sever çocuğum."

Çocuk şaşkın. Çocuğum diyerek seslenmesi ağzında paslı bir tat bırakıyor. Çünkü sadece Erdem'e böyle seslenirdi. Mezara özür dileyen bir bakış atıyor. Artık ağlayamıyor Azze. Buradan kaç sefer hıçkırıklar içinde parmaklarıyla rujunu yüzüne bulaştırarak geçti sayamıyor.

"Sahi, hangi şiir getirebilir seni bana?" diyor Erdem'in onu duyduğundan emin bir şekilde. Arabasına doğru yürüyor; şiirlere, ölülere, hatta kedilere bile küskün Azze.

"İsmi Bakır olsun."

Azze, Erdem'in getirdiği kediye gözlerini devirerek bakıyor.

"Gerçekten bizimle kalmak zorunda mı?"

"Aylardan kasım, donsun mu yavrucak?"

"Peki, ama ona bir isim verecek kadar sevmeyeceğim onu."

"O zaman bir isim vermeyiz."

Tüm bu hatıralar eskiden onu ağlatırdı, şimdi yutkunmasını engelliyor. Azze kararlı, "Diri" koyacak kedinin adını. Ölülerle sevişmekten, ölülerle savaşmaktan yorgun çünkü. Ölen sevgilisine, ölen babasına hatta ölen kendi ruhuna inat Diri diye seslenecek ona.

"Diri." diyecek, "Diri, kızım, haydi bana ölmediğimizi söyle."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hakan Bıçakcı

Je T'aime Je T'aime / No End / Eternal Sunshine of the Spotless Mind

HATIRLA SEVGİLİ

Aşk acısının temel kaynağı hafızadır diyebiliriz. Hatıralar insana rahat vermez. Eski, kaybedilen sevgilinin hayaleti bizi yalnız bırakmaz. Hatırlamak ayrı derttir, unutmak ayrı. Ayrıca unutmak isteğe bağlı değildir maalesef. Geçmişin ne zaman, nasıl hortlayacağı belli olmaz. Bu netameli konuya romantik olmaktan çok bilimkurgusal ve fantastik açıdan yaklaşan üç film var bu sayfada.

Catherine. Catherine... Seni seviyorum. Duyuyor musun beni? Seni seviyorum.

ClaudeRidder, Je T'aime, Je T'aime (1968)

Geçmişin bir dönemine takılıp kalmak

Je T'aime Je T'aime / Seni Seviyorum Seni Seviyorum (*Alain Resnais, 1968*)

İntihar girişiminden sağ kurtulan Claude, hastaneden çıkar çıkmaz bilim insanları tarafından karşılanır. Onu bilgisayar sistemi aracılığıyla bulmuşlardır ve Crespel Araştırma Merkezi'ne davet etmektedirler. Denek olarak. Claude bu daveti kabul eder. Hayattan hiçbir beklentisi kalmadığı ve kaybedecek hiçbir şeyi olmadığı için tereddüt bile etmeden. Kendisine "Yaşadığınız için şanslısınız" diyen adama verdiği yanıt, ruh halini özetler niteliktedir: "Yaşamıyorum ki."

Bu bir zaman yolculuğu deneyidir. Küçük beyaz fareler üzerinde başarılı olmuştur ve şimdi bir insan üzerinde denenecektir. Bir dakikalığına bir yıl öncesine gidecektir denek. Geliştirilen sistem geleceğe gitmeye uygun değildir. Sadece geçmişe kısa yolculuklar sunmaktadır. Büyükçe bir patatese benzeyen şekilsiz kapsüle girip uzanır Claude. Fare de aynı kapsülün farklı bir bölmesine yerleştirilir. Filmin bundan sonrası kendi geçmişine mini

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Serkan Yolcu

seyahatler yapan adamın zihninde geçer. Sistem bir süre sonra *Silbaştan*'da olduğu gibi kısa devre yapar. Kesik fragmanlar halinde izleriz Claude'un yakın geçmişini. Geçen yıla ait bu dönemin merkezinde bir kadın vardır. Bir sevgili. Ve intiharın nedeni de yine bu geçmişte saklıdır.

Tekrar eden sahneler arasında en dikkat çekicisi, Claude'un bir yaz günü mayosu ve şnorkeliyle denizden çıkma anıdır. Zaten geçmişten gelen ilk sahne de budur. Sulardan çıkıp çıkıp sevgilisine yürür. Her defasında ilk kez çıkıyormuş gibi. Claude, tekrarlardan oluşan baş döndürücü akışın içinde kapana kısılmıştır. "Aynı nehirde iki kez yıkanılmaz" tezini inkâr edercesine sürekli aynı sudan çıkmaktadır. Hayatının bir dönemine sıkışmış, hatırlamanın muğlaklığında kaybolup gitmiştir. Sonunda "Bir saati geçti, onu geri alamayacağız" diyen bilim ekibi, deney odasını terk eder. Biz Claude'la birlikte, onun geçmişinde mahsur kalırız. Hatıralar, içinden çıkılamayacak bir hal almıştır. Geçmişe takılıp kalmak tam da böyle bir şeydir.

Sistemi bozmak istemiştin. En azından niye burada olduğunu biliyorum.

Miecio, No End (1985)

Ölenle ölünür

No End / Sonsuz (Krzysztof Kieslowski, 1985)

Cenazeyle başlayan açılış planından sonra, Antek adlı, genç sayılabilecek bir adam çıkar karşımıza. Dört gün önce öldüğünü söyler. Açılıştakinin onun cenazesi olduğunu anlarız böylece. Karısı Ulla, arkasındaki yatakta perişan bir halde uyumaktadır. Oğlu Jacek de içeri odada. Bu sadece fantastik bir açılış numarası değildir. Ölmüş koca, film boyunca karısının etrafında dolaşır. Karısı da sanki onun varlığını hissetmektedir. Bu yönüyle karşımızdaki bir nevi hayalet filmidir. Hayaletin sadece izleyiciye ve Ulla'ya göründüğü.

Çevirmen olan ve Orwell çevirisi üzerinde çalışan Ulla, hayatına devam etmeye gayret eder ancak bu hiç kolay değildir. Kocasını kaybetmenin yası her şeyin önüne geçmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bu ölümü aşamamakta, sevdiği adamı geride bırakamamaktadır. Zaman hiçbir şeyin ilacı değildir. Avukat olan kocasının yarın kalan, siyasi bir davasını takip eder. Filmin yan hikâyesini ve politik alt metnini oluşturan bu olayın dışındaki anlarda hiçbir şey yapmaz Ulla. Etrafta ruh gibi gezinir. Dalıp dalıp gider. Bir trafik kazası gördüğünde, kocasını yeniden kaybetmiş gibi olur.

Filmin en dokunaklı sekansı, Ulla'nın barda otururken kendisini fahişe sanıp yanaşan bir turistin 50 dolar teklifini kabul etmesiyle başlar. Bir oyuna katılır gibi, kıs kıs gülerek kabul eder. İngilizce konuşarak anlaştığı adama sevişme sonrası "Lehçe biliyor musun?" diye sorar. Yanıt "Hayır"dır. "Tek kelime bile mi?" diye üsteler. "Hayır." Ve Lehçe konuşarak anlatır Ulla. "36 gün önce kocam öldü," diye başlar. Tanımadığı bir yabancıya içini döker. Adamın bilmediği yabancı bir dilde. Etrafındakilere, hatta oğluna söyleyemediklerini ona anlatır. Tek kelimesini anlamadığı dertleri yattığı yerden dinler gibi yapan adamın hali, bazı acıların paylaşılamayacağının kanıtı gibidir.

Günler geçer, kocasını kaybetmenin acısı geçmez. Sonunda çareyi bir tür medyuma gitmekte bulur. Antek'i hafızasından sildirmek için. Medyum, uyandığında kocasının yüzünü ve sesini unutmuş olacağını vaat eder. Ulla'nın gözünü açtığında ilk gördüğü yüz kocasınınki olur. Ve bir sonraki sahnede, onu düşünerek mastürbasyon yapar. Finaldeyse unutmak için başka bir yöntem dener. Oğlunu babaannesine bırakıp eve döner. Camları sıkı sıkı kapatıp gazı açar. Bekler. Hipnoz seansından umduğunu bulamayan Ulla, silme yöntemi olarak intiharı denemeye karar vermiştir *Je T'aime Je T'aime*'de olduğu gibi. *Je T'aime Je T'aime*'in başı, *Sonsuz*'un sonudur. Veya tam tersi.

Sonsuz filmindeki medyuma göre, hipnozun başarısız olma nedeni Ulla'nın ona kocasının ölmüş olduğunu söylememiş olmasıdır. "Ölülerle iletişimim yok" der adam sorumluluk almadığını belirterek. Yaşayan biri olsaydı, belki de silme işlemi gerçekleşebilecekti. Ama bu başka bir filmin konusu.

– Gitme
– Neden?
– Bilmiyorum, sadece gitme...

EternalSunshine ofthe Spotless Mind (2004)

Unutmak kolay demiştin, alışırsın demiştin

Eternal Sunshine of the Spotless Mind / Silbaştan (Michel Gondry, 2004)

Silbaştan, bir romantik komedi filmi gibi başlar. Aklına estiği gibi yaşayan genç kadınla (Clementine) rutinlerine bağlı, kendi halindeki genç adamın (Joel) tesadüfen karşılaşıp tanışmalarına ve yavaş yavaş yakınlaşmalarına tanık oluruz. Ancak filmin sonuna geldiğimizde anlarız ki, bu aslında birbirlerini hafızalarından sildirmiş bir çiftin, kaderin asap bozucu bir oyunu neticesinde yeniden karşılaşmasıdır.

Je T'aime Je T'aime'de olduğu gibi yine bir firma vardır merkezde. Bu defa bilimsel bir deney değildir amaç, müşteri memnuniyetidir. Bekleme salonunu dolduran müşteriler, ayrılığın acısını atlatamayanlardır. Eski sevgiliyle ilgili can yakan hatıralar toplanıp götürülür, ardından silme işlemi başlar. Clementine'in acısını unutamayan Joel de bu şirkete gelir. Onu sildirmek üzere. Clementine'in de aynı yoldan geçmiş olduğunu hikâye ilerledikçe anlarız.

Clementine'in saç renkleri üzerinden dönemlerini takip ettiğimiz, zamanı karışık bir ilişki süreci izleriz. Akış ilerledikçe hikâyedeki herkesin birbiriyle olan ilişkisi iç içe geçer. Bu da karışan bir zihnin yansıttıklarını iyice alacakaranlık kuşağına çevirir. Sinema tarihi boyunca beyne kablolar bağlayıp müdahale edilen her filmde istisnasız bir şekilde olduğu gibi, burada da işler ters gider. Kısa devre yapmış bir kafanın içinde biz de karakterle birlikte gerçeklikten koparız.

Geçmişin parçalandığı bölümler, *Je T'aime Je T'aime*'i hatırlatsa da, *Silbaştan*'da daha görkemli ve iddialı yönetmenlik numaraları denendiği söylenebilir. Bir noktadan sonra kafanın içiyle dışı birbirine karışır. *Sonsuz*'da başarısız olan sevgiliyi zihinden sildirme operasyonu, bu filmde kısmen de olsa başarılı olmuştur. Yine de sonunda deney çöker, aşk kazanır. *Silbaştan*'ın finali açıklıdır ama *Sonsuz* kadar umutsuz değildir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

KETEBE MODERN DİZİSİ BAŞLIYOR!

Platonov'un "geleceğe yönelik bir çaba" içinde yazdığı romanı, şoke edici trajedisi, benzersizliği ve koruduğu güncelliği ile hâlâ şaşırtıyor. Bu kitap sosyal bir mesel, felsefi bir grotesk, bir fantazmagori ve yerine göre de sert bir hicivdir.

Dünyaca ünlü Arnavut yazar İsmail Kadare, *Taş Kentin Düşüşü*'nde savaşın, barışın, isyanların, düğünlerin, cenazelerin ve 20. yüzyıldaki büyük değişimlerin küçük insanlar üzerindeki etkisini kendine has üslubuyla anlatıyor.

YAZI KALİR

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

ketebe.com

KETEBE

TÜRKLERİN KÖTÜ TANRISI: ERLİK HAN

Köşemizde mitoloji anlatırken kendimize ait olanı ihmal etmemiz düşünülemezdi elbette. Peş peşe "ötekiler" başlığından ilerlediğimizi de göz önüne alınca bu sayıda Erlik Han'ı işlememizin isabetli olacağını düşündük. Erlik Han, diğer mitolojilerle kıyaslandığında Türk mitolojisindeki en özgün karakter olarak karşımıza çıkar. Bunun sebebi de farklı mitolojilerde birkaç tanrının paylaştığı özellikleri bünyesinde barındırıyor olmasıdır. O hem korkulan hem sevilen hem de uğruna kurbanlar kesilecek kadar değer verilen bir tanrıdır.

Tanrıdır demişken burada küçük bir açıklama ihtiyacının hâsıl olduğu fikrindeyiz. Kimi tarihçiler, Türklerin eski dinlerinin de tek tanrılı bir din olduğunu öne sürmekte, farklı düşünenlere de abartılı tepkiler vermektedirler. Oysa Türklerin eski dininin çok tanrılı olduğu sugötürmez bir gerçektir. Kayra Kan'ı, Bay Ülgen'i, Erlik Han'ı, Umay Ana'yı, Yol Tengri'yi, Kızagan'ı olan bir inancın tek tanrılı olarak addedilmesi akılla mantıkla bağdaşacak bir şey değildir. Bu kısa açıklamayı düştüğümüze göre, tekrar Erlik Han'a dönebiliriz.

Erlik Han, daha yaratılışta karşımıza çıkmaktadır. Bu da onun, eski Türk inancındaki sarsılmaz yerinin bizce en büyük kanıtıdır. Gelin bu güzel miti okuyalım önce... Erlik Han'ın yaratılıştaki pozisyonu nedir, görelim.

***

Yer yoktu, kişi yoktu, bitki yoktu, hayvan yoktu... Yalnızca uçsuz bucaksız, kapkaranlık bir su vardı. Ve suyun üzerinde, beyaz iri bir kaz kılığında uçan Bay Ülgen vardı. Kudret sahibi Ülgen, bu sonsuz su üzerinde kanat çırpmaktan ve derin yalnızlığından yorulmuştu. Bir şeyler yapma arzusundaydı, fakat ne yapacağını, tanrı olduğu hâlde bu durumu nasıl değiştireceğini bilememişti. Bir gün o kapkaranlık sularda bir dalgalanma oldu. Ülgen suyun kaynadığı yere yöneldi. Suyun derinliklerinden tatlı, büyülü bir ses geldi. Önce şaşırdı Ülgen, sonra onunla konuştu:

Yer yoktu, kişi yoktu, bitki yoktu, hayvan yoktu... Yalnızca uçsuz bucaksız, kapkaranlık bir su vardı. Ve suyun üzerinde, beyaz iri bir kaz kılığında uçan Bay Ülgen vardı.

"Yalnızlık tanrıya dahi ağır bir yüktür Bay Ülgen, bu derin yalnızlıktan kurtulmak istiyorsan yaratmalısın!"

"Sen kimsin?"

"Ben Ak Ana'yım."

"Göster yüzünü ve konuşmaya devam et!"

Ak Ana, tüm güzelliğiyle suyun yüzünde belirdi. Işıltısıyla karanlığı aydınlattı, Bay Ülgen'i kendine hayran bıraktı.

"Ben kendi dünyamdaydım ama gördüm ki tanrı olduğun hâlde yalnızlıkla baş edemiyorsun."

"Altımda kapkaranlık, uçsuz bucaksız su varken, durmadan bu uğursuz sonsuzluğun üzerinde kanat çırpıyorken sıkılmamak elde mi?"

"Çaresi var."

"Nedir çaresi Ak Ana?"

"Yarat! Sen tanrısın, yaratma kudretin var."

"Peki ama nasıl?"

"Ben yarattım, oldu, de. Yaratırken de sakın ola, 'Yaratamam' diye aklından geçirme."

Bay Ülgen'e yaratıcı ilhamı veren Ak Ana, üç kez tekrarladı: "Yarat! Yarat! Yarat!" ve sonra geldiği sulara dalıp gözden kayboldu.

Bay Ülgen, Ak Ana'yı dinledi ve kişiyi yarattı. Onu da kendisi gibi suyun üzerinde uçabilsin diye kaz biçimine soktu. Sonsuz suyun üzerinde artık bir ak kaz vardı, bir de onun altında kanat çırpan kara kaz. Ülgen yalnızlıktan kurtulmuştu. Artık kendisine eşlik eden, onunla konuşan biri vardı: Erlik vardı. Ne var ki Erlik yaratılandı, yaratıcısının ne sabrına ne de erdemine sahipti. İçindeki hırsla daha ilk andan itibaren kendisini yaratıcısına eş tutma hevesine kaptırmıştı.

"Ben neden senden yukarıda uçamıyorum? Biz eşit değil miyiz?" diye sordu.

"Değiliz! Çünkü seni ben yarattım." diye cevapladı Bay Ülgen.

"Ama bu sonsuzlukta senden ve benden başka kimse yok. Senin farkın yaratmaksa ben de yaratabilirim." dedi ve sertçe kanat çırpmaya başladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Bak, ben de rüzgârı yarattım." diye ekledi…

Rüzgârın kuvvetiyle oluşan dalgalar birbirine çarptı ve su yukarı doğru sıçradı. Öyle yukarı yükseldi ki Ülgen'in kanatlarını ıslattı. Bu anı keyifle, memnuniyetle izleyen Erlik'in tavrı Ülgen'i hayrete düşürdü. Yalnızlığını paylaşması için yarattığı varlık, kendini onunla bir tutuyordu. Ülgen'e sıçrattığı su, Erlik'i daha da pervasız kıldı. Bay Ülgen'den daha yukarıda uçabilmek için hızla kanat çırpmaya başladı. Yükseliyordu ki Ülgen'in nazarıyla sertçe suya çakıldı. Kanatları ıslandı, uçamaz oldu. Sonra daha da ağırlaştı ve batmaya başladı. Ölüm korkusuyla Ülgen'e yalvardı:

"Bana yardım et tanrı, kurtar beni! Hata ettim, kibre kapıldım."

Bay Ülgen insaf etti, bir kayalık yükseltti suyun ortasında. Erlik kayanın üzerine çıktı, boğulmaktan kurtuldu. Kurtulduğuna sevinen Erlik, gel zaman git zaman sonsuz ummanın ortasında bir kaya üzerinde durmaktan sıkılır oldu. Tanrıya bir isteği olduğunu söyledi. Bu kez ölçülüydü, haddini biliyordu. Tanrı bu hâlini görünce ne istediğini sordu.

"Evet, boğulmaktan kurtuldum ama bu kayanın üzerinde öylece oturuyorum. Artık senin gibi uçamıyorum da, tüm zamanım bu şekilde geçiyor. Senden dileğim odur ki daha yumuşak bir yer yaratsan da üzerinde yaşasam, yürüsem… Bunu bana çok görme."

Bay Ülgen düşündü taşındı. Bu isteği makul buldu.

"Gir suya, en derine yüz. Suyun dibinde balçık var, onu getir, isteğine kavuşacaksın."

Erlik, isteğini kabul ettiği için tanrıya minnettardı. Coşkuyla suya daldı. Yüzdü yüzdü, en derine indi. Tanrının dediği gibi en derinde balçık vardı. İki avucunu birleştirip balçıkla doldurdu, hızla yukarıya doğru yüzmeye başladı. Bay Ülgen onu bekliyordu. Erlik getirdiği balçığı tanrısına sundu. Tanrı alıp suya saçtı. Balçık küçük bir adacık gibi suyun üzerinde durdu. Tanrının, "Genişle!" buyruğuyla yer genişledi, genişledi. Tanrı baktı, "Biraz daha balçık gerek." dedi.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Erlik bir daha daldı suya. Suyun dibine vardığında yine iki elini balçıkla doldurdu. Tam yukarıya doğru yüzecekti ki aklına bir hinlik geldi. "Biraz da kendim için almalıyım. Kendi dünyamı yaratmalıyım." diye düşündü. Bir avuç balçığı ağzında sakladı. Sonra tanrının istediği balçığı avuçlarına alarak yukarı yüzdü.

Bay Ülgen yine o balçığı alıp diğer tarafa saçtı, yine "Genişle!" diye buyurdu. Suyun üzerinde oluşan yer genişledi, genişledi. Erlik'in ağzında tuttuğu balçık da genişlemeye başladı. Ağzına sığmaz oldu, boğazını tıkadı, onu boğacak hâle getirdi. Yine tanrıya sığındı.

"Bay Ülgen kurtar beni, boğuluyorum, yalvarırım kurtar!"

"Benden toprak mı sakladın sen? Bunu ne diye yaptın?"

"Kurtar beni anlatacağım." dedi öksürerek.

Tanrı yine merhamet etti ona, "Tükür!" diye buyurdu.

Erlik tükürdü. Ağzından dökülen topraklar dümdüz olan yeryüzünde irili ufaklı tepecikleri, dağları oluşturdu. Tükürüğünün değdiği yerlerde bataklıklar oluştu. Bay Ülgen, Erlik'in bu kadar fesat olmasını hazmedemedi ve ona karşı öfkeyle:

"Bu kadar fesat bir varlık yeryüzünde barınmamalı. Sen, seni yaratana karşı nasıl kötü hislerle doluysan, bundan sonra yarattacağım bütün varlıklar da sana karşı o hislerle dolu olacak. Beni tanrı bilecekler, seni ise şeytan. İçi iyi niyetlerle dolu olanlar benim aydınlığımdan yararlansınlar, içi kötü duygularla dolu olanlar senin gibi karanlıklara mahkûm olsunlar. İyi insanlar kanatlarımın altında dursunlar, günahkârlar senin karanlığına sığınsınlar." diyerek onu kovdu.

***

Aktardığımız yaratılış mitinde Erlik Han'ın nasıl kötülük tanrısına dönüştüğü anlatılmakla kalmamış, aynı zamanda kötülüğün insanın kendi içinde olduğu öğretisine de vurgu yapılmıştır. Erlik "kişi"dir, yaratılan ilk insandır. Dolayısıyla onun tabiatında bulunan hırs, kibir, açgözlülük, kıskançlık vb. tüm olumsuz özellikler de sonrasında insanlara geçen özelliklerdir.

Bu kadar fesat bir varlık yeryüzünde barınmamalı. Sen, seni yaratana karşı nasıl kötü hislerle doluysan, bundan sonra yarattacağım bütün varlıklar da sana karşı o hislerle dolu olacak.

Mitin ilerleyen bölümünde Erlik'in, kendisini tekrar Bay Ülgen'e affettirmeyi başardığını ve gökte bir yer edindiğini öğreniyoruz. Hatta yine Bay Ülgen'in müsaadesiyle kendi taifesini de yaratmıştır Erlik Han. Fakat gün geçtikçe bu taife, insanlık için bir tehdit hâline gelmiştir. Nihayetinde Bay Ülgen'in emriyle, kahraman Mandışire harekete geçmiş, onu ve taifesini mağlup ederek yeraltına sürmüştür.

Erlik Han, zamanla yeraltı dünyasını da kendine göre şekillendirmiştir. Burada, demir çatılı kapkara bir saray inşa etmiş, bu sarayda gümüşten bir tahtta oturur olmuştur. Erlik'in dünyası, "Tengiz" (deniz) adı verilen bir suyla çevrilidir. Bu suda Abra ve Yutpa adında timsaha benzeyen iki canavar bulunmaktadır. Bu iki canavar, yeraltında yaşayan ve Erlik'e hizmet eden yüzlerce korkunç yaratıktan sadece ikisidir. Ona hizmet eden Albız, Şulmus, Yek vb. şeytani varlıkların tümüneyse "Kara Hörmös" adı verilir. Erlik Han'ın adı ise zamanla insanlar arasında bir tabuya dönüştüğünden "Kara Neme" olarak anılmaya başlanmıştır. Erlik Han'ın dokuz oğlu, dokuz kızı vardır. Oğulları zaman zaman yeryüzüne çıkıp insanlar arasında hastalık ve fesat yayarken kızları da yeraltına inen kamları yoldan çıkarmakla görevlidirler.

Erlik Han'ın dünyası siyah ile özdeşleşmiştir. Tasvirlerde hep bu göze çarpmaktadır. Saçı, kaşı, gözleri, bindiği at karadır. Hatta onun göğünü kaplayan güneş dahi karadır. Bu da onun elbette yeraltı ve ölümle ilişkilendirilmesiyle alakalıdır. Erlik Han, diğer mitolojilerdeki ölüm tanrılarının özelliklerine de sahiptir. Her yıl, Bay Ülgen ile "Yargu" adı verilen bir buluşma gerçekleştirir ve öleceklere birlikte orada karar verirler. Yalnız şunu da belirtmekte fayda var ki eski Türklerdeki "Uçmağ" anlayışı ölüm hakkında farklı yorumlara sebep olmaktadır. Her ölünün Erlik Han'ın dünyasına gitmediği fikri, ciddi Türkologlar (Anohin, Potapov, Klyaştornıy) tarafından kabul görmektedir. Ki bu anlayış bizce de doğrudur. Bu yaklaşım özetle Valhalla-Hel farkı gibidir. Sıradan ölüler ve şerefli ölüler farklı yerlere giderler.

Erlik Han, başta da belirttiğimiz gibi eski inanç sistemimizin çok özgün bir karakteridir. Sayfalarca anlatılabilecek bu figürü biz özetle anlatmaya çalıştık. Umuyoruz ki Erlik Han sizde Türk mitolojisine karşı gelişecek bir ilginin ilk kıvılcımı olur.

Umay Ana, hepimizi; ondan, çocuklarından ve Kara Hörmöslerin şerrinden korusun sevgili okur. Bahar hepimize sağlık, huzur ve mutluluk getirsin...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kutu Yayınlarının
Balkan Kitaplığı genişliyor.

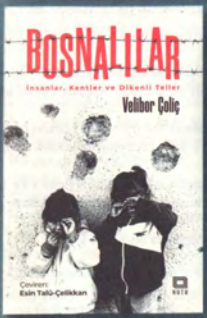

okumaya değer
kutuyayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

KÖTÜ ÇOCUK

Köksüzlük, insanı hayatı boyunca oradan oraya savuran, ona hep bir şeyler aratan, hatırlanan ve unutulan koca bir "şey" olarak kalbime demir atıyor.

Doğumumun üzerinden geçen on üç senenin sonunda, ailecek kovulduğumuz cennete gelince...

Yüzümü evime dönsem sağ kolum denize, sol kolum ormana uzanırdı. Üzerine koca bir dağın gölgesi düşmüş; müthiş bir aidiyet bir o kadar da mahrumiyet hissettiğimiz, ekmeklerin uzaktan geldiği ama hepimize yettiği ana vatanımız. Köyüm desen değil, kasabam desen değil; devlet babanın yerleştirip sonra yıkıp viran ettiği bir yer...

İşte ben, oradan, iyot kokusundan, çam kozalaklarından, sağdan soldan arsızca bitivermiş mantarlardan, üflesem küsüp kaçacak gelinciklerden, odun sobasından ve sac böreğinden geliyorum.

Çeyrek asır geçmiş olsa da üzerinden aklıma kazılı...

Hele "onları" hiç unutmadım.

"Çorumlular."

Ne olduğunu bilmediğim bir sınırın öte tarafında otururlardı. Evlerine, altına bir boşluk açılmış tel örgüden eğilip geçerek varırdık. Ve niye bilmem hiç isimleriyle anılmazlardı. Hep "Çorumlular".

"Nereye gidiyorsun?"

"Çorumlulara."

"Nereden geliyorsun?"

"Çorumlulardan."

İçlerinden birine usul usul tırmanmaya başladım ki ince ince bir ses geldi. Duymadım varsaydım, devam ettim. Ses kesik kesik devam ediyordu.

Baba, zaman zaman inşaatlarda çalışır; evine dönünce de çay bardağında rakısını içerdi. Anne, evdeydi. Zaten o zamanlar hepimizin annesi evdeydi.

Tatlı bir kadındı "Çorumlu Teyze". Televizyona cevap vere vere film izlerdi.

Annem yıkadı ölüsünü.

Sonra üç çocuk... Büyük olanı kız... Köyün birine ırgat gelin diye verdiler. Ortanca olan erkek... Çift isimli... Akıbetini bilmiyorum onun.

Ve en küçükleri Özcan... Keçi kokulu Özcan. Benim sessiz oyun arkadaşım Özcan...

Özcan'a bizimkiler, "Öccan" derdi. Telaffuzları mı kötüydü, bilmem. Olsun. Kimse umursamıyordu ki.

Garip bir gün yaşandı cennetimde bir gün. Aslında her şey olağan başlamıştı. Abiler ablalar okula, babalar işe gitmiş, ben yine "ama sen daha küçüksün" denilerek annemin koynuna mahkûm...

Sonra annem her zamanki gibi örgü pantolonumu giydirdi. Pürlere çıtır çıtır basarak yürüdük. Çok sonra öğrendim ki, "kurumuş çam iğneleri" imiş onların adı. Bana göre pürdür hâlâ.

Vardık bizi ayıran tellere, geçtik altından, Çorumlulara oturmaya gittik.

"Hoş geldiniz."

"Hoş bulduk."

Anneler divana geçip yerleştiler. Ben ise yere, ayaklarının dibine... Çoluk çocuk yok evde.

Çaylar koyuldu. Çorumlu Teyze, kendi bardağının içine bir avuç şeker attı, şeker hastalığını hiç kafaya takmadan. Konuştular, çay içtiler. Çay içtiler, konuştular.

"Şükran'ın göbeği düşmüş. Gittim çektim."

"Anne, göbek çekme ney?"

"Kocası çok fena onun."

"Anne, göbek çekme ney?"

"Geçen gün yemek tepsisini aldı, camdan dışarı fırlattı."

"Anne!"

"Ney!"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Hiiiç."

Çocuk kulaklarım sıkıldı sohbetten. Kalktım. Eşiksiz kapıdan çıktım. Etrafı dolaşmaya koyuldum. Önce sağa sola yürüdüm. Bir de değnek geçirdim elime. Güzel, ince, pürüzsüz bir değnek. Değneğin de iyisi kötüsü olur. Her değnekle oynanmaz. En güzelini bulanın da forsu bütün gün devam eder. Sonra, sıkılır, atarsın; değnek bir başkasına geçer. Bu döngü öylece sürüp gider. Ta ki birileri üçünü beşini toplayıp sobaya atana kadar.

Bir ağacın dibini eşelemeye başladım güzel değneğimle. Belki solucan bulurum diye. Solucanları ikiye bölersen ölmüyorlarmış, bir daha aynı yerinden büyüyorlarmış demişlerdi. Aslını hiç öğrenemedim. Kıyamadım.

Niye vardı onlar? Kim getirdi? Neyle taşıdı? Ne zaman oraya döktü? Ne işe yarıyorlar? Cevapları veremedim; ama üstlerine çıkıp atlamam için bir engel yoktu bence.

"Örgü pantolonum kirlenirse?"

"Düştüm derim."

"Güzel."

İçlerinden birine usul usul tırmanmaya başladım ki ince ince bir ses geldi. Duymadım varsaydım, devam ettim. Ses kesik kesik devam ediyordu. Bir şeye benzetemedim. Daha önce duymadığım, tanımadığım bir ses... Zorlanma sesi gibi. Gırtlaktan geliyor gibi.

Çocuk kulaklarım daha fazla kayıtsız kalamadı. Sürüne sürüne indim aşağı. Sese doğru gitmeye başladım. İki tepe sonra, sesin sahibini bulunca kalakaldım. Nefesimi tutup dondum mu yoksa tir tir titredim mi ayırt edemiyorum. Belki hepsi aynı anda oldu.

Geri dönüp eve doğru koşmaya başladım sonra. Bağırarak girdim içeri.

"Anne! Anne!"

"N'oldu?"

"Yavru kedi var! Bağlamışlar! Boğuluyor!"

Anneler koştu. Ben de arkalarından... Korkutan bir heyecanla yerini gösterdim.

Ah minicik yavru... Dört ayağını birbirine sıkı sıkı bağlamışlar. Bir ip de boğazında. Mosmor...

Annelerden biri aldı yavruyu. Eve koştuk tekrar. Mutfaktan bıçak alıp ipleri kestiler. Biraz rahatladı. Bir tasa su koyduk, içti. Biraz daha rahatladı. Dakikalarca okşadım, rengi yavaş yavaş düzeldi.

"Çocuklar yapmıştır," dedi Çorumlu Teyze. Anlamadım. Çocuklar mı yapmış? Niye? Kafamın içinde tekrar çınladı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Çocuklar yapmış!"

Ben de çocuktum. Yapmamıştım. Onlar hangi çocuklardı? Telin hangi tarafındanlardı?

Evet. Sokaktaki kötü çocuklar onlar. Herkesten gizli kötülükler yapıyorlar.

Bir gerçek öğrendim ben o gün. Sokakta kedi boğan çocuklar var! O an çocuk aklım başımdan uçmaya çalıştı. Allah'ım! Niye böyle?

"Anne..."

"Ney?"

"Kedi bizim olsun mu?"

"Dışarıda bakarsın."

"Tamam."

Gülümsedim, çünkü bir zaman sonra annem de kıyamayacak, eve alacaktı. Hep öyle olmuyor muydu zaten?

Kedimizi aldık, evin yolunu tuttuk. Besledik, sevdik, büyüttük. Bize sarılı siyahlı yavrular verdi. Hiçbiri boğulmadı. Galiba kötü çocuklar bizim tarafa gelmiyorlardı.

Bir mevsimden biraz fazla zaman geçti. Özcan geldi benimle oynamaya. Geldi, ama bir gariplik var. Özcan'ın bir gözünün rengi değişmiş sanki.

Dediler ki kör olmuş o gözü. Niye?

Bir kavga patlak vermiş. Sokaktaki kötü çocuklar değnek saplamışlar gözüne. Kimsecikler bir şey yapamamış. Ne de olsa garibanlarmış. Kimi kime şikâyet edeceklermiş?

Ah minicik Özcan... Benim sessiz ve yalnız oyun arkadaşım.

O oyunların arası açıldı sonra. Bir daha da gelmedi yanıma...

Büyüyordum. Başka mevzulara dalıyordum. Çocuk bedenim yavaş yavaş değişiyor, beni zora sokuyordu. Oyunlar değişiyor ve teker teker yok oluyordu.

Sokaktaki kötü çocuklar değnek saplamışlar gözüne. Kimsecikler bir şey yapamamış. Ne de olsa garibanlarmış. Kimi kime şikâyet edeceklermiş?

O sıralara rastladı zaten bizim olmayan topraktan sürülüşümüz. Gideceksiniz, dedi devlet baba. Gitmedik. Mecbursunuz, dedi. Dinlemedik. Gidecek yer bilmiyorduk ki.

Sonra sihirli eller geldi; elektriğimizi, suyumuzu kesti. Gittik.

Geldiğimiz yeri anlatmak bile istemem. Zaten bölük pörçük fotoğraflardan ibaret zihnimde. Pis, yabancı, tuhaf bir yer işte.

O zamandan sonra gitmeler hiç bitmedi. Oraya... Oradan oraya... Başka başka insanlar, sokaklar, okullar...

Bir gün geldi, ailecek sürüklenmemiz, tek başına sürüklenmeye başladı. Toplandım gittim. Okumaya. Okudum da.

Eylüllerde gittim, bayramlarda döndüm; kışları gittim, yazları döndüm. Birçok şeyi de unuttum.

Tanrı'ya kurban vermeye yine gücümüzün yetmediği bir bayramda geldiğimde, el öpme fasılları ve ziyaretçi akınları bitince bir haberci geldi: "Irgat Gelin." İri iri çocukları olmuş, kocası başkasını bulmuş, bu sene serada ürün yokmuş. Dinledim, ama aklımda tek bir soru:

"Özcan?"

"Nerede?"

"Ne yapıyor?"

Neyse ki annem yetişti imdadıma da soruverdi:

"Öccan n'aptı kızım?"

Özcan kocaman olmuş. Yani gerçekten "kocaman" olmuş. Boyu iki metreye dayanmış. Yeğenlerin iri olmasına şaşmamak lazım demek ki.

Özcan evlenmiş bir de. Yaşlı bir kadınla. Yaşlı ve Rus bir kadınla. Kimseyi de dinlememiş. Ortalıktan yok olmuş.

Duymuşlar ki bir mekânın kapısına fedai olmuş. Mafyalı, çeteli işlere bulaşmış. Hatta bir keresinde hapse bile düşmüş.

Yani... Düşünüyorum da...

"Sokaktaki kötü çocuk" mu olmuş Öccan, n'olmuş?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KENDİNİZİ NASIL HİSSETTİĞİNİZİ
HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?

Psikolojik Check Up'a davetlisiniz!

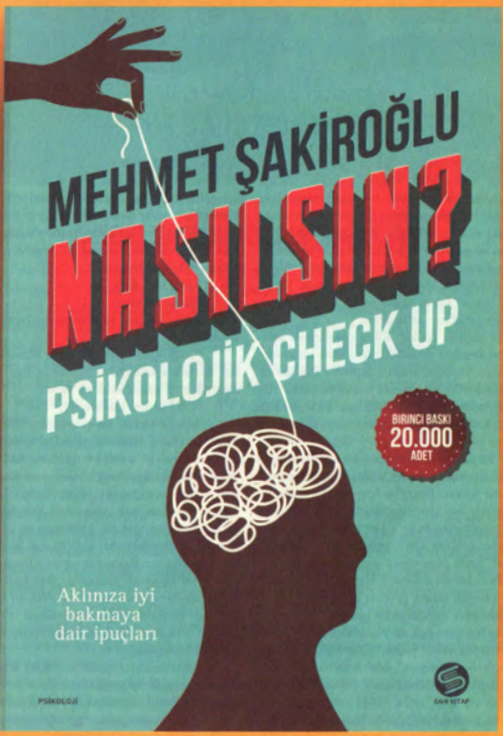

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org
Mehmet Ali & Akşamsefası

Halil Yörükoğlu

KLARNETÇİ AÇ MI?

Dışarıdaki masalar tıklım tıklım. Gülüşenler, susanlar ikinci kadehi dolduranlar. Yoldan geçenler. Sokağa yayılan ritmik uğultu. Şef garsonun boş masa arayanlara gösterdiği ilgi alaka. Mis gibi giyinmiş mesela sağ masadaki kadın. Karşısındaki adamın aklı belli ki başka yerde. Öyle bir baktım kadına, ne anlatıyorsa duyuyorum, "Otuzumdan sonra evlensem ne olacak?" dedi en son. Aha, bu cümleyi kurmasaydın iyiydi be abla. Zaten adam orada değil. Başka bir âlemde kulaç atıyor. Adam şimdi balığa limonu sıktın bakışını attı, tamamdır akşam artık zehir.

Hemen yanı başında iki kız. Elleri çenelerinde sohbete ara vermişler. Sessizce masadaki kırıntıları inceliyorlar. Çataldan yardım alıyorlar sıkılan canlarını deşelemek için. Birazcık geçince ofluyor caddeye bakan taraftaki. Arkasına yaslanıp eliyle saçlarını havalandırıyor. Ense kökünü görüyorum, beyaz tenli. Saçları omuzlarına aynı sıkkınlıkla iniyor.

Biz Necip ile içerideki masaların en kuytu olanındayız. Arkamdaki duvarda komple Yeşilçam artistleri var. Hepsinde başka bir hikâye. Necip'in sırtı koridora dönük. Ağzını bıçak açmıyor. Sazcılar dışarıdaki masalardan usul usul içeriye giriş yapıyorlar. Sırayla her masayı gönülleyip bizim masaya kadar geldiler. Gelir gelmez hafif tebessüm, biraz eğilen vücut, boşta olan elinin parmakları toplu lafa girdi klarnetçi, "Ta caddenin oradan dinlersin benim üflediğim klarneti. Ne çalayım abime, geceniz güzel olsun." dedi. O gelene kadar masamız olabildiğince sessizdi. Ne olur ne olmaz deyip Necip'ten önce ben de vücudumu adama doğru uzatıp, elimle lütfen işareti yapıp, "Kardeşim keyfimiz yok, bak abin dertli, başka zaman." dedim. Daha laf ağzımda kurumadan, "Bana mı dertlisiniz lan! Götüme mi sokayım klarneti? Açım lan açım." dedi. Ayağa kalkıp ne oluyor dememe kalmadan mezeci Halit geldi. "Aman dur yapma, belli ki bunalmış adam." dedi. Yumruğum havada öyle kaldı. Dışarıdan bir iki homurdanma duyuldu. Bekledim. Klarnetçi de bekledi. Biraz sakinleşince ağzının etrafına saçılan tükürükleri yaladı. Gitti, köşeye oturdu. O oturunca peşinden gelen darbukacı, kemancı da şaşkınlıktan ne yapacağını bilemediler, onlar da oturdular. Necip masaya gömdüğü başını kaldırıp kısık gözlerle etrafına baktı. Bütün bu münakaşa ile hiç alakası yokmuş da ortama yeni gelmiş gibi bir yudum rakı içtikten sonra,

"Gitti lan." dedi.

"Nasıl?" dedim.

Benim aklım hâlâ klarnetçideydi. Onu kastediyor sandım.

"Gitti oğlum gitti. Bir daha olmayacakmış." dedi Necip. Başladı ağlamaya. O ağladıkça ben de ağladım. Kocaman adam el kadar kaldı karşımda.

"Gel." dedim klarnetçiye, "Çal!"

Sabaha kadar. En çok *Akşam Güneşi* çaldı. Sessizce dinledik. Necip bütün meseleyi gitti diyerek, bir daha olmayacak diyerek zaten özetledi. Ne kadar varsa üzerimde verdim klarnetçiye. "Sağ ol abi," dedi sımsıkı sarıldı. Sabah gün ışıldarken evine götürdüm Necip'i. Daha kapıdan girer girmez salonun terk edilmişliği karşıladı bizi. Terk edilmenin mi, gitmenin mi, kalmanın mı artık neyinse yalnız olmanın katlanılmaz bir kokusu var. İnsanın burnuna burnuna saplanıyor. Bazen bir eşya ile bazen orta sehpada duran yarım kitap ile. Salondan çıkıp bütün eve doluşuyor o koku. Sen eve gelmesen de seni evin bir köşesinde bekliyor, sen içeri adımını attığın an kocaman evi sarıyor. Hissettim ben de o kokuyu. Terk edilenin Necip olduğunu bilmeme rağmen hissettim.

Salonun ortasındaki kocaman çekyatları hatırladım. Etrafta çoraplar, pijamalar… Evlere servis yapan büfelerin poşetleri. İçeride kötü kokan bir pişmanlık hengâmesi. Yatak odasının kapısı aralı. Ağır ağır yatağına yatırırken hafif hafif sayıklamaya başladı bizimki.

"Harbi aç mıymış lan klarnetçi?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bilal Tayfur

GECE YARISI KONUŞMALARI

"Nerede kayboldun?" dedi, sanki sıradan bir soruymuş gibi. Artık böyle şeyleri konuşacak gücümün olmadığını anlayıp vazgeçsin istedim o an. Ama kaybolduğum yerde konuşacak kimse kalmadığından, "Yine mi başlıyoruz?" diye sorabildim yalnızca. Otobüsün camına doğru dönüp gülümsedi birden. Tebessümündeki acımasızlığı camdaki yansımasından o kadar rahat görebiliyordum ki, çaresizliğimden duyduğu zevke karşı bariz bir nefret belirdi içimde. Fakat sabaha kadar katlanmak zorundaydım ona. Benim sessizliğim onu daha da acımasız biri hâline getiriyordu.

"Benden daha iyi biliyorsun, nerede kaybolduğumu." dedim. Konuşmaya başladığımı fark etmesiyle birlikte tekrar ciddileşti. Hatta belki de verdiğim cevabın, onu tüm sorunlara ortak yapıyor olmasıydı, ciddileşmesine sebep olan şey. Emin olmak için, "Mutluluklar değil de acılar birleştiriyor insanları, aksine söyleyenler bile içten içe farkında bunun." dedim. Derin bir nefes alıp gözlerini kapatarak, "Evet." dedi, "En azından senin için böyle bu."

Anlam veremedim o son sözlerine. "Nasıl yani?" diye sordum. Bu gafletimin, vereceği cevabı çok daha yaralayıcı hâle getireceğinin farkında bile değildim. Ve konuşmaya başladı tekrar, "Farkında bile değilsin ne kadar katlanılmaz olduğunun. Bu aptalca sanırın, sevilebileceğine inandırıyor seni." Daha fazla konuşmaması için her şeyi yapabilirdim o an. Onu susturamıyor olmaktan çok, haklı olduğunu bilmek yakıyordu canımı.

"Ben kimseden beni sevmesini beklemedim." dedim, "Sen dâhil." Kendimi kandırdığımı söyledi. Her söylem bir cevap beklermiş. Öyle söyledi. "Neden yapıyorsun bana bunu?" dedim. Tamamen savunmasız bir hâldeydim artık. Beni duymamış gibi devam etti konuşmaya, "Hem beni sevmeni beklemiyorum zaten, seninle biz aynı yerde kaybolmuş insanlarız yalnızca." Galiba bana karşı olan tüm hırsı kendineydi aslında. Ben yalnızca payıma düşen acıyı çekiyordum.

"Bir çocuğu üzdün sen." dedi. Artık gözlerindeki öfke öyle büyümüştü ki, içten içe acıyordum ona. Bunca pişmanlığı taşımak mümkün olamazdı. Onun kadar ölüme hazır birisi için bile çok ağır bir şeydi bu. "Üzüldüğü için mi öldürdün o çocuğu?" diye sordum. "Evet." dedi, "Tekrar sevilemeyecek kadar üzmüştün onu."

Bir süre ağzımı açamadım. Sonra da, "Madem ben de sevilemeyecek kadar katlanılmaz bir insanım, beni neden öldürmüyorsun?" diyebildim, çaresizce.

Artık benden bir şey söylememi beklemeyeceği o son cümlelerini kurdu, neredeyse bağırarak, "Hâlâ umut edecek kadar aptalsın," dedi, "Sadece pes edeceğin günü bekliyorum."

Bunları söyledikten sonra vazgeçti üzerime gelmekten. Sabaha kadar sustum ben de. Söyleyecek bir şeyim de kalmamıştı zaten. Hiçbir şey olmamış gibi, o sabah da güneş doğdu.

"Beni sevmeni beklemiyorum zaten, seninle biz aynı yerde kaybolmuş insanlarız yalnızca."

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

DENİZ KABUĞUNUN ŞARKISI

Karada yüzlerce insan, yüzlerce şey anlatır.

Ben burada, gözlerimi sonsuz deniz maviliğinin rastgele bir köşesinde sabitleyerek susuyorum. Tuz kokusunun, mavilerin, altımda yitip giden dalgaların, adaların ve yosunların üşüştüğü kirpiklerimle, parmaklarımla, saçlarımla ve bütün o söyleyemediklerimle susuyorum. Durmadan anlatırlar hani eski dostum, karada. Gece gündüz, sabah akşam, severken, nefret ederken, terk ederken, yerken, içerken, uykularında bile bazen. Durmadan anlatır insanlar, karada. Upuzun sanır insan hikâyesini, oralarda. Upuzun sanır tüm o sevgileri, nefretleri, kaybedişleri, ölümleri, yalnızlığını, kendisini…

Tek ve kısacık bir hikâye var ama şimdi, burada: Üstümde ve altımda iki parça mavi. İçimde fazlasıyla hiçlik. Etrafımda da kaçtığım o eski sokaklardan peşime musallat olmuş tanıdıklar gibi kokan lodoslar, sam yeliler ve poyrazlar. O kadardır kim bilir, belki benim ömrüm. Milyonlarca şiir yazsak da anlatmak için şimdi kendimizi, kısacık bir yalnızlıktan ibaretiz uyandığımız her sabah, nasıl olsa. Ne yapsak yitiriyor anlamını cümleler, sesler, müzikler ve şiirler; hayatın kıpırtısız kendi gerçeği karşısında.

Ben susmayı seçtim bu yüzden, yeryüzünün bir yerlerinde terk ettiğim eski dostum. Dönersem eğer günün birinde tüm gördüklerimi anlatmak için, bıraktığım yerde olur musun hâlâ? Öğrendiğim, anlattığım, dinlediğim ne varsa hepsini unutana kadar burada kalacağım çünkü ben, bundan sonra. Susacağım, dilimi bile unutacağım belki; yazılan, verilen, unutulan ve unutulamayan bütün o sözleri; unutacağım, hayat hakkında sonradan söylenmiş her şeyi. Ayakları çıplak, kumsalda birbirlerini kovalayan beyaz Şile bezinden elbiseli, saçlarında akşamsefalarından taçlarıyla o kumral çocuklar neye inanıyorsa ona inanacağım: Pembe ve kırık deniz kabuklarına. Sen, ben ve yalnızlığım yüreğimdeki anlamını yitirene dek derinlere açılacağım yarın ve sonsuza dek ihtiyar balıkçılarla, varacağız belki o uzaktaki adalara, hâlâ kurtarılmayı bekleyen yalnızların denize attığı kimseye ulaşmayacak camgöbeği rengi mektup şişelerinin arasından süzülecek kayığımız, başka lodoslar ve poyrazları koklayacağız bundan sonra; yitirecek anlamını her şey, bütün renklerden arınmış tek başına ve anlamdan yoksun maviliğin ortasında. Balıkçıların kırık seslerinden doğan aynı başlayıp aynı biten denizci şarkıları, bakır çalığı kapların dibinde birikmiş simsiyah kahve ve kendimizden ne geriye kaldıysa o kadarız, bundan sonra.

Upuzun sanır ya hani insan tüm o sevgileri, nefretleri, kaybedişleri, ölümleri, yalnızlığını, kendisini… Şimdi bütün acılarım, sancılarım, pişmanlıklarım, kavgalarım ve sevgim: Tek bir uğultu sesi.

Karada yüzlerce insan, yüzlerce şey bilip yüzlerce şey anlatsa da sen yine de bana inan: Upuzun değildir insanın hikâyesi, sanıldığı kadar. Bazen bir insan bir insana hiç adım atmadığı çöllerdeki bereketli vahaları, ömründe görmediği kadar fazla sayıda yıldızın biriktiği akşamları, avucunda denizden yeni topladığı deniz kabuklarının bıraktığı ferahlığı, bu dünyaya ait olmayacak kadar güzel baharları, hiç yaşamadığı yüzyılları hatırlatır ya; sevmek değildir illaki bu. Akşamlar yıldızlıyken, baharken, herkes varken, hiç gitmeyecekmiş gibiyken gider ya birisi sonra mutlaka, ayrılmak değildir illaki bu. Anlamı ve yeri yok insanların uydurduğu bütün bu kelimelerin; denizin, adaların, balıkların, kumsaldaki kumral saçlı çocukların, balıkçıların ve uzaktaki define adalarında kurtarılmayı bekleyen o yalnızların kelime dağarcıklarında. Anlamı yok hiçbirinin. Sadece yaşamak bunun adı. Yaşamak, çoğu zaman yarım yamalak, kendimizden geri kalanlarla.

Susacağım, kırılıyor çünkü kelimeler ne zaman anlatmak istesem dudaklarımda. Pembe deniz kabuklarına fısıldayacağım o yüzden, ömrümü. Okyanuslarla denizlerin başsız ve sonsuz uğultusuna karışacak benim de şarkım; orada olacağım sonsuza dek, dinlemek için hangi vakit yüreğine götürsen.

Upuzun sanır ya hani insan tüm o sevgileri, nefretleri, kaybedişleri, ölümleri, yalnızlığını, kendisini… Şimdi bütün acılarım, sancılarım, pişmanlıklarım, kavgalarım ve sevgim: Tek bir uğultu sesi. Koca koca ömürlere sığdıramadığım kısacık anlar, hapsoldu işte şimdi kırık bir deniz kabuğunun hiç dinmeyecek sonsuz döngüdeki sessiz şarkısına. O kadardır belki kim bilir, benim ömrüm. Upuzun değildir belki de insanın hikâyesi, sanıldığı kadar.

Ama olur da ansızın bir akşamüzeri en baştan, uzun uzun anlatmak istersem her şeyi eski dostum, sana… Dönersem eğer günün birinde, bıraktığım yerde olur musun hâlâ?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mehmet Ali & Akşamsefası

ODESSA'DA KİMSE SAVAŞTAN KORKMUYOR

Sesli Düşünü yorum #5

1. 2008 yılının temmuz ayında Odessa'ya yerleştim. Üniversiteyi orada okuyacaktım; fena da gitmedi, fakat bir yerlerde bırakmaya karar verdim. Neyse. Üniversitedeki hocalarımdan Svitlana, bana ülkeyle ilgili ilginç hikâyeler anlatmayı severdi. Bu hikâyelerden biri de Kiev'de geçen Matç Smerti'ydi. The Death Match. Ölüm Maçı. Rivayet o ya, Nazi işgali altındaki Kiev'de, Alman işgalciler ve Kiev takımı Start arasında bir dostluk maçı düzenlenecektir. 6 Ağustos 1942 tarihinde taraflar sahada toplanır. Kiev takımı, maç öncesi Naziler tarafından ölümle tehdit edilmelerine rağmen maçı kazanırlar. Maç sonu, Kievli beş futbolcu kurşuna dizilir. İşte, Dinamo Kiev takımı, böyle bir efsanenin üzerine kurulmuştur. Doğru olup olmadığını sorgulamadan, hikâyeden çok etkilendiğimi hatırlıyorum.

2. Odessa'dan sıkıldığım zamanlarda yolumu Kharkiv'e düşürürdüm. Daha eğlenceli bir yer olduğundan değil, daha sıkıcı bir yerdi ve böylece Odessa'ya gittiğimde hâlime şükredebiliyordum. KafkaOkur'un bu sayısında rastladığınız Lera da Kharkiv'de yaşıyor. Savaşın ilk günlerindeki konuşmamızda yemekleri olup olmadığını sormuştum. Sonra aklına Kharkiv'de yaşadığım dönemde rastladığım, babuşkaların kış için sakladıkları konserveler gelmişti. Büyük ihtimalle birçok Ukraynalının kilerinde onlarca konserve vardı. Bu bilgi, savaşı izlerken yaşadığım stresi biraz olsun azaltmıştı.

3. Şimdilerde Rusya işgali altında olan Ukrayna'da tüm taraftar grupları bir araya gelip "Ultras" adında bir müfreze oluşturdular. Grubun bir de pitbull üyesi var. (Taraftarlık ve tehlikeli hayvan sevgisi arasında bir araştırma var mıdır acaba?)

4. Rusya-Ukrayna savaşıyla sonuçlanan olaylar zincirinin bir halkası da bir futbol maçı; Çernomorets ve Metalist Kharkiv arasındaki maç. Müsabaka öncesi toplanan Ukrayna yanlısı ateşli taraftarlar ve Rusya yanlıları arasında sözlü tartışmalar, derken kavgalar, derken çatışmalar yaşandı ve nihayetinde Rusya yanlıları bir binaya sığındılar. Bina ateşe verildi, kırk iki kişi yanarak öldü. Polis yaşananları izlemekle yetindi, yangını söndürmeye giden itfaiye Maidan protestocuları tarafından engellendi. Bu trajididen aylar sonra başlayan davalarda "yakan taraftan" yargılanan olmadı, yargılananlar baskı sonucu serbest bırakıldı. Ateş altındaki binanın pençelerinden kaçarak kurtulmaya çalışanlara saldıran Vsevolod Gonçarevski bile sadece bir ay tutuklu kaldı. Şimdilerde Ukrayna ordusunda.

5. Rusya saldırıları şiddetlendiğinde Lera, ailesi ve arkadaşları evlerine yakın bir metro istasyonuna sığındılar. Konserveler artık geride kalmıştı. Açlık çektiler. İşin tuhafıysa Lera'nın interneti -bir gece hariç- hiç kesilmedi. Yani, yorgun düştüğünü tüm dünyaya duyurabiliyor fakat konforlu bir yatağa erişemiyordu. O metro istasyonunda günler geceler geçirdiler ve sonrasında yola çıkmaya karar verdiler. Şehir merkezi bombalanıyordu. Lera'nın ofisinin bulunduğu sokakta sağlam bina kalmamış gibiydi. Dışarı çıkmak tehlikeliydi. Böylece, Lera ve ailesi, metronun içinden, rayların üzerinden, ana tren istasyonuna yürümeye başladılar.

6. Körfez Savaşı için televizyonlarda yayınlanan ilk savaş denir hep. Hepimiz Irak savaşının görüntülerine de hâkimizdir. Şimdilerde, Rusya-Ukrayna savaşı için sosyal medyada yayınlanan ilk savaş tanımı kullanılıyor. İlk *ya yınlanan* savaş ise Kırım Savaşı. Hatta savaş muhabirliğinin, savaş fotoğrafçılığının ortaya çıktığı savaş da bu savaş.

7. Lera ve ailesi ana tren istasyonundan bir trene bindiler ve Odessa'ya vardılar. Odessa'ya henüz savaş henüz gelmemişti. Herkes çok rahattı. Şöyle dedi bana Lera, bir gün: "Odessa'da kimse savaştan korkmuyor, çünkü savaşın ne olduğunu kimse bilmiyor." Lera ise korkuyordu, savaşı görmüştü ve Odessa'da metro yoktu.

8. Odessa'nın tünelleri meşhur. 200 yıllık bu tüneller, dünya üzerinde Minos'un labirentine en yakın şey: Uzunlukları 2.500 kilometreyi buluyor. Hocam Svitlana, bir gün bana Maşa'nın hikâyesini anlatmıştı. Üniversite öğrencisi sarhoş bir kızcağız, Maşa, bir gün bu tünellere girmiş ve çıkamamış. Arama kurtarma çabaları, labirentin karmaşasından dolayı sonuçsuz kalmış. Maşa'nın son anlarını düşünmüştüm, karanlık ve soğuk bir labirentte, tek başına, açlık ve susuzluktan (şanslıysa donarak) ölmek.

9. Lera, Odessa'da metro olmadığını söylediğinde ona tünelleri hatırlattım: "Fakat bu iyi bir fikir değil, biliyorsun Maşa adında bir genç kız..." Lera güldü. Maşa'nın hikâyesi tabii ki gerçek değildi. Hem tüneller o kadar uzun da değildi Lera'ya göre. Şimdiye kadar yapmadığım bir şeyi yapıp Google'a "Matç Smerti" yazınca gerçekle yüzleştim. Ölüm Maçı diye bir şey yoktu. Kievli futbolcular ve Almanlar maçı yaparken çok eğlenmişler, birlikte fotoğraf çekilmişler, sonra da hep beraber partilemişlerdi. Anlaşılan, Svitlana'nın bana anlattığı birçok şey yalandı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

21. yy. arkeolojik kalıntılar müzesi

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

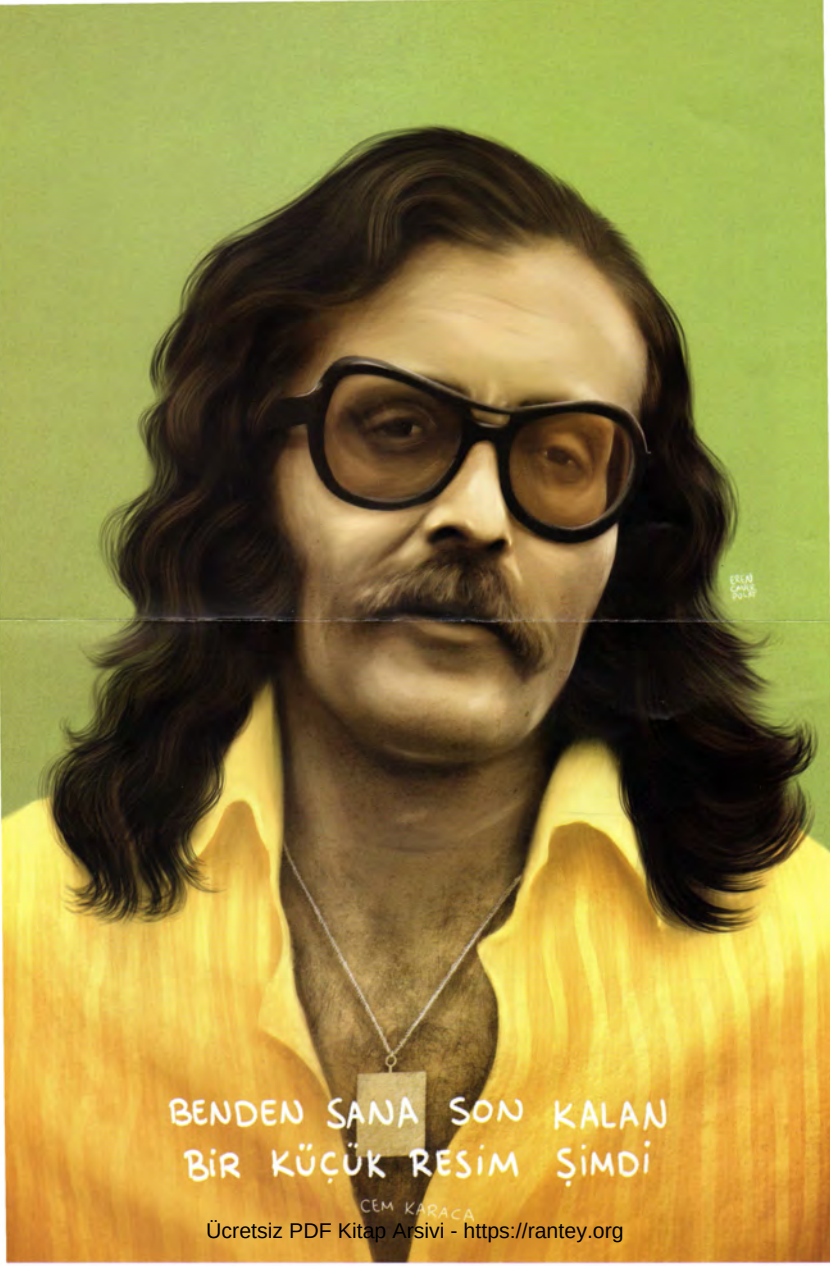

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BİRAZ DÜŞÜNÜNCE ASLINDA HİÇ KİMSEYİ GERÇEKTEN TANIMADIĞINI FARK EDİYORSUN.

EREN CANER POLAT

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İLHAMİ ALGÖR

Evdeyim. Kedi kıvrılmış uyukluyor. Geçenlerde ona çizmeli kedi filmi izletmeyi denedim. İlgilenmedi. Masa başındayım. Kâğıt kalem vadisinde. Bir şey yapacağımdan değil. Kâğıda bakarak ruh çağırıyorum. Kendi ruhumu. Ya da kendime bir ruh. Boş kâğıda, kâğıdın lekelerine bakmayı severim. Lekeleri zihnimde görüntüye dönüştürürüm. Belli belirsiz görüntüler. Belirsizlikleri nedeniyle her an bir şeye, insan yüzüne, yüzdeki bir anlama dönüşebilirler. Veya bedenin bir duruşuna, edasına. Siz de yardımcı olursanız eğer. "Belirsizlik vaatkâr bir aralıktır," diyor bir tanıdığım, "bazı insanlar o aralıkta yaşamayı sever. Böylece kendilerini oyalar, oluşlarını ertelerler. Kendini kandırmak da insani bir hâldir."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org